

NOTE EXTERNE

**Geografische en
temporele
vergelijking van de
Belgische
belastingdruk op
arbeid
(tweede editie)**

Koen De Munck
Attaché

Centre de compétence
CC Fiscaliteit & Investerings
T +32 2 515 09 59
kod@vbo-feb.be

Onze referentie / 202211291433KOD
Datum van publicatie / 12 december 2022

Inhoudstafel

Introductie.....	3
Deel 1: Geografische vergelijking.....	5
1.1 Belastingbarema's.....	5
1.2 Gemiddelde en marginale belastingdruk.....	8
1.3 Beschikbaar inkomen in verhouding tot het brutoinkomen	14
Deel 2: Temporele vergelijking.....	22
1.4 Beschikbaar inkomen per inkomensniveau	22
1.5 Beschikbaar inkomen van 40 tot 300% van gemiddeld inkomen	27
Deel 3: Discussie en besluit	29
Bijlagen.....	32
1.6 Bijlage 1	32
1.7 Bijlage 2	33
1.8 Bijlage 3	34
1.9 Bijlage 4	37

Introductie

Bij de jongste begrotingsonderhandelingen werd beslist dat een eerste stap van fiscale hervorming nog deze legislatuur zal worden ondernomen. Hiervoor zal de Minister van Financiën een voorstel tegen december 2022 op de regeringstafel leggen. De contouren van deze eerste stap werden eveneens op 11 oktober 2022 door de regering vastgelegd: de hervorming zal erop gericht zijn om de lasten op arbeid te verlagen door de belastingvrije som te verhogen tot op het niveau van een alleenstaande met een leefloon, door de versterking van de sociale en fiscale werkbonus en/of het belastingkrediet voor lage activiteitsinkomens.

Zoals in het verleden al reeds bleek, blijft in het debat rond een fiscale hervorming nog steeds een spreidstand bestaan tussen de structurele problemen die dienen te worden behandeld en de maatregelen die men hiervoor wilt nemen: enerzijds dient er iets te worden gedaan aan de hoge belastingdruk op arbeid - waarbij werknemers met die 67 en 100 procent van het gemiddeld inkomen verdienen doorgaans ter illustratie dienen om deze druk weer te geven¹ - anderzijds gaat de focus snel naar de laagste inkomens met het oog op het versterken van het 'sterkste schoulers'-principe. Het opzet van deze studie is dan ook om opnieuw het debat te objectiveren.

Uit deze studie zal blijken dat de voorgestelde maatregelen die werden overeengekomen bij de opstelling van de begroting ruimschoots te kort zullen schieten om de hoge belastingdruk op arbeid nog maar in de juiste richting te brengen (bv. in lijn met het gemiddelde van onze buurlanden). Structurele problemen dienen dan ook structureel te worden aangepakt, namelijk door in te grijpen op de disproportionele progressiviteit in de personenbelasting. Zo niet dreigt deze eerste aanzet tot hervorming een verloren hervorming te worden. Verder wilt deze studie ook de aandacht vestigen op de inspanningen die in het verleden werden gedaan door de aangroei van het beschikbaar inkomen van verschillende inkomensgroepen te vergelijken.

In deze studie worden twee vergelijkingswijzen toegepast. Ten eerste maakt het een geografische vergelijking tussen de parafiscale en fiscale belastingdruk in België en zijn buurlanden. Dit aangezien België een kleine, open economie in een geglobaliseerde wereld blijft waar loonbeleid een van de sleutels vormt tot de competitiviteit van zijn bedrijven. Ten tweede wordt ook een vergelijking in tijd uitgevoerd. Met deze vergelijking wordt getracht te antwoorden op de vragen: 'welke maatregelen zijn al genomen, ten gunste van welke inkomensgroepen?' en 'waar is nog steeds nood aan ingrijpende maatregelen om de belastingdruk te verlagen?'

Deze studie werd uitgevoerd door gebruikt te maken van de OECD TaxBEN (tax-benefit) model. De huidige versie van het TaxBEN model stelt gebruikers in staat om de interactie tussen beleidsdomeinen, waaronder minimumloon, belastingdruk, in-work en out-of-work benefits te analyseren en te vergelijken, om op die manier het beleid rond de inkomenszekerheid en rond werk incentives te kunnen beoordelen. Het is een erkende informatiebron die eveneens door andere internationale instellingen wordt gebruikt voor de evaluatie en de uitwerking van beleid, waaronder de Europese Commissie, de Internationale Arbeidsorganisatie, het Internationaal Monetair Fonds, de Verenigde Naties en de Wereldbank. Bovendien werd deze tool door verscheidene OECD-leden gebruikt in de context van de voorbereiding van een hervorming of de overweging van beleidsopties, waaronder voor de hervorming van de sociale zekerheidsbijdragen en de in-work benefits in Frankrijk, een bredere hervorming van de sociale voordelen en de

¹ Zie bv. HRF (2020). Verlaging van de lastendruk op arbeid en mogelijkheden voor de financiering ervan: Mei 2020 [advies].

inkomstenbelasting in Griekenland, voor de overweging van voordelen voor de minimuminkomens in Italië, voor de afweging van een verhoogde progressiviteit in Letland en voor de installatie van het Universal Credit-systeem in het Verenigd Koninkrijk.² Tenslotte werd de toepassing gebruikt bij de onderhandelingen van het interprofessioneel akkoord (IPA) voor 2021-2022 in België.

Voor de uitwerking van deze analyses werden een aantal assumpties aangenomen: het representatieve gezin (belastbare eenheid) bestaat uit een werknemer die alleenstaande is zonder kinderen. Deze werknemer werkt voltijds, die afhankelijk van het scenario, een loon verdient (i.e. wage rate) gelijk aan 50, 75, 100, 125 en 200 procent van het gemiddeld inkomen. In inkomstenjaar 2021 komen deze loonniveaus overeen met respectievelijk, 1.877, 2.815, 3.753, 4.692 en 7.507 EUR brutoinkomen per maand. In deel 1.2 wordt hier evenwel van afgeweken waarbij het uitgangspunt het minimuminkomen is. In dit opzicht gaat deze studie verder dan andere studies die zich doorgaans beperken tot loonniveaus gelijk aan 67 en 100 procent van het gemiddeld inkomen. Aangezien de TaxBEN calculator geen onderscheid maakt tussen het statuut van bediende of arbeider, wordt hiervan uitgegaan dat het gaat om een werknemer met een bediendencontract.

Deze studie is opgebouwd als volgt: deel 1 maakt een geografische vergelijking van de belastingdruk op arbeid in België (BE) met Nederland (NL), Luxemburg (LU), Duitsland (DE) en Frankrijk (FR). Deze vergelijking start met de vergelijking van de belastingbarema's in deze landen (schijven en tarieven) in 2020. Vervolgens worden voor verschillende loonniveaus de gemiddelde en marginale belastingdruk bestudeerd voor het inkomstenjaar 2021, waarna het beschikbare inkomen voor de bovenvermelde vijf inkomensniveau over de beschouwde landen heen worden vergeleken.

In deel 2 wordt een temporele vergelijking gemaakt per inkomensniveau. In eerste instantie wordt de vergelijking in tijd gemaakt van het beschikbaar inkomen voor de vijf bovenvermelde inkomensniveaus. Hierna wordt het aantal loonniveaus in beschouwing uitgebreid tot deze gelijk aan 40 tot 300 procent van het gemiddeld inkomen in het inkomstenjaar 2001 en 2021. Hier wordt opnieuw de evolutie van het beschikbaar inkomen bekeken.

Tot slot volgt in deel 3 een discussie van de resultaten en een besluit.

² OECD (2020). TaxBEN: The OECD tax-benefits simulation model: Methodology, user guide and policy applications, p. 7-8. Geraadpleegd op 24 oktober 2022 via <https://www.oecd.org/social/benefits-and-wages/OECD-TaxBEN-methodology-and-manual.pdf>

Deel 1: Geografische vergelijking

In dit eerste deel wordt de vergelijking gemaakt van de fiscale en parafiscale lasten op arbeid in België en zijn buurlanden. Het eerste gedeelte bevat een rudimentaire vergelijking waarbij de nominale tarieven per belastingschijf in de personenbelasting worden vergeleken. Deze vergelijking is rudimentair aangezien geen rekening wordt gehouden met maatregelen die de belastingbasis en/of het belastings tarief beïnvloeden, waardoor de effectieve belastingvoet (ETR) doorgaans lager is dan dat hier wordt geïmpliceerd. Daarentegen wordt in het tweede en derde gedeelte wel rekening gehouden hiermee door gebruik te maken van het OECD TaxBEN model, waar belastingvoet verlagende maatregelen wel in rekenschap worden genomen.

1.1 Belastingbarema's

Om een eerste vergelijking te maken van de belastingbarema's in België en onze buurlanden wordt hier gebruik gemaakt van de beleidsomschrijvingen van 2020, opgemaakt door de OESO. Deze zijn terug te vinden per land, per inkomensjaar op de volgende webpagina: <https://www.oecd.org/social/benefits-and-wages/>

Ondanks dat aan het OESO TaxBen-model wel reeds de nodige aanpassingen werden doorgevoerd voor het inkomensjaar 2021 waren bij de opmaak van deze studie de beleidsomschrijvingen van de beschouwde landen nog niet beschikbaar. Dit belemmert deze analyse evenwel niet, aangezien de belastingschijven in het inkomensjaar 2021 in deze landen geen ingrijpende wijziging hebben gekend. Ze waren slechts onderworpen aan de jaarlijkse fiscale indexatie.

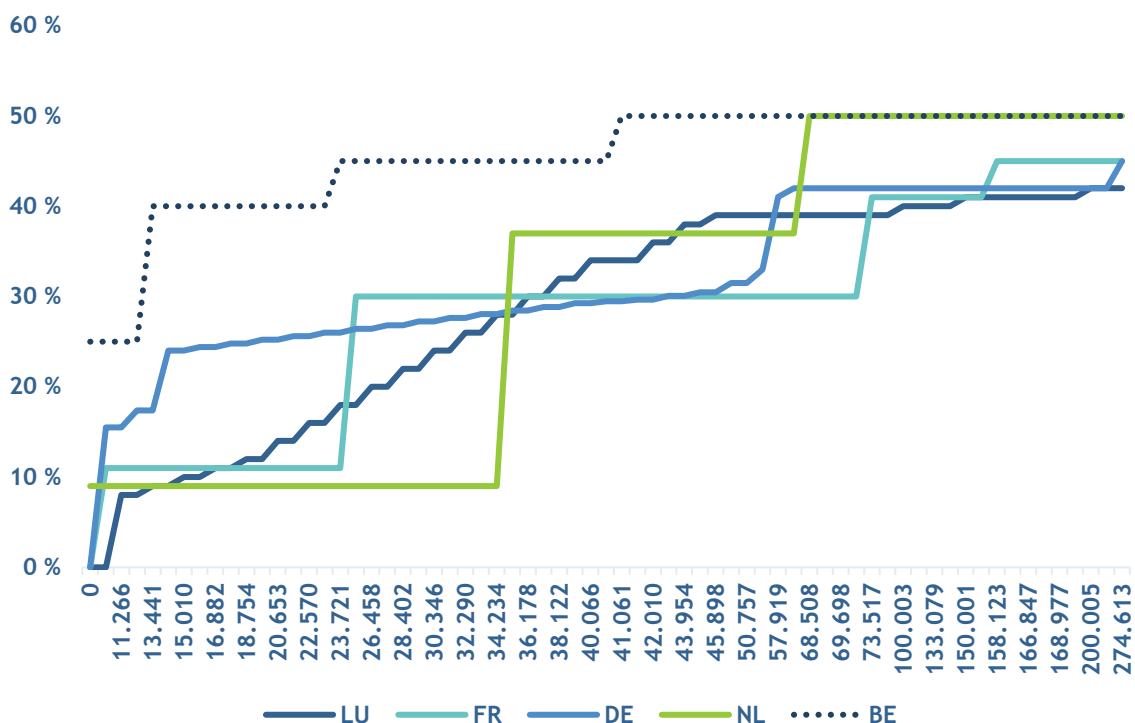
Grafiek 1 bevat de marginale tarieven per inkomensniveau van België en zijn buurlanden. Alvorens over te gaan tot de vergelijking, enkele opmerkingen:

- vooreerst, om de vergelijkbaarheid te verhogen wordt er geen rekening gehouden met de lokale belastingen die eveneens worden geheven op het arbeidsinkomen. In België betekent dit dat geen rekening wordt gehouden met de aanvullende gemeentebelasting (verhoogt belastingdruk gemiddeld met 7%);
- verder werden de inkomensniveaus opgebouwd door de combinatie te maken van de belastingbarema's van alle landen die in beschouwing werden genomen. Mede door de progressieve aard van de personenbelasting maakt dit dat de afgebeelde inkomensniveaus een sterke, non-lineaire opbouw kennen. Evenwel toont een spreidingsgrafiek (zie bijlage 1) aan dat het verloop tussen inkomensniveau 2 (11.265 EUR) tot niveau 45 (57.919 EUR) zo goed als lineair is.

Aangezien deze studie vooral geïnteresseerd is in het contrast tussen de belastingdruk op respectievelijk de laagste inkomens, de gemiddelde inkomens en de hogere inkomens is het gebruik van deze opdeling in inkomensniveaus gerechtvaardigd.

Grafiek 1 geeft visueel klaar en duidelijk weer dat de marginale tarieven in België met ruime voorsprong aanzienlijk hoger is dan het geval is in onze buurlanden. Dit valt vooral op bij de tweede (40%-tariefschijf) en derde (45%-tariefschijf) belastingschijf. Tabel 1 vat grafiek 1 nogmaals samen door de één-op-één vergelijking te maken tussen de Belgische belastingschijven en het gemiddelde marginale tarief die in onze buurlanden wordt gehanteerd voor deze inkomensniveaus. **Ten eerste kan worden vastgesteld dat België over alle inkomensniveaus heen in absolute termen de hoogste marginale tarieven hanteert. Ten tweede past de Belgische personenbelasting reeds een significant hoger tarief toe bij de laagste inkomensniveaus:** bij de eerste inkomensniveaus start het marginale tarief in België bij 25 procent, daar deze in de meeste buurlanden ongeveer 0 tot 17 procent bedragen. Het gemiddelde tarief over de vier buurlanden bedraagt over deze eerste inkomensniveaus, zijnde niveau 1 (0 EUR) tot 4 (13.440 EUR), ongeveer 8 procent. Vanaf inkomensniveau 5 (13.441 EUR) tot 16 (23.720 EUR) klimt het Belgische marginale tarief naar 40 procent. In de buurlanden bedraagt deze 9 tot 26 procent, met gemiddeld een tarief van 14 procent. De derde belastingschijf met tarief van 45 procent in België omvat de inkomensniveaus 17 (23.721 EUR) tot 34 (41.060 EUR). In de buurlanden bedraagt het marginale tarief voor deze inkomensniveaus tussen de 9 en 37 procent, met een gemiddelde van 26 procent. De hoogste belastingschijf in België, waarbij inkomsten belast worden aan 50 procent, vangt aan vanaf inkomensniveaus 35 (41.061 EUR). In de buurlanden variëren deze tarieven tussen 29 en 50 procent, waarbij het gemiddelde hoogste marginale tarief 40% bedraagt.

Grafiek 1: Hoogte marginale tarieven per inkomensniveau in België en buurlanden (2020)

Bron: eigen berekeningen op basis van OECD tax policy descriptions (2020)

Tabel 1: Hoogte marginale tarief per inkomensniveau België in vergelijking tot buurlanden

Inkomensniveau	België	Min buurlanden	Max buurlanden	Gemiddelde buurlanden
1 tot 4 (schijf 1)	25%	0%	17%	8%
5 tot 16 (schijf 2)	40%	9%	26%	14%
17 tot 34 (schijf 3)	45%	9%	37%	26%
Vanaf 35 (schijf 4)	50%	29%	50%	40%

Bron: eigen berekening op basis van OECD tax policy descriptions

Tot slot kan nog worden opgemerkt dat een te hoge progressiviteit van de personenbelasting in de buurlanden wordt vermeden op twee manieren:

- enerzijds wordt in Frankrijk en Nederland het laagste marginale tarief op een grotere groep aan inkomensklasse toegepast. Ter vergelijking, in België heeft het laagste marginale tarief van 25 procent betrekking op inkomensniveaus tot 13.440 EUR. In Frankrijk wordt een tarief van 11 procent toegepast op inkomensniveaus hoger dan 10.085 tot 25.710 EUR. Inkomens beneden 10.085 EUR worden aan nultarief belast. In Nederland wordt het laagste marginale tarief, gelijk aan 9,45 procent, toepast op inkomens tot 35.129 EUR;
- anderzijds passen Duitsland en Luxemburg een eerder geleidelijke opbouw van het marginale tarief toe (zie grafiek 1). In Duitsland klimt het hoogste marginale tarief vanaf inkomens gelijk aan 9.744 tot 57.918 EUR van 24 tot 33 procent. In Luxemburg stijgt het hoogste marginale tarief vanaf inkomens gelijk aan 11.265 tot 100.002 EUR van 8 naar 39 procent. Van een geleidelijke opbouw van de marginale tarieven is in België geen sprake.

Een vergelijking van de marginale tarieven op arbeidsinkomen in België en zijn buurlanden geeft reeds een eerste indicatie dat de hoge belastingdruk op arbeid voorstelt uit de gehanteerde marginale tarieven en in het ritme waarin de tarieven oplopen. Evenwel wordt hier nog geen rekening gehouden met de maatregelen binnen de personenbelasting die de nominale tarieven doen verschillen van de effectieve belastingvoet per belastingschijf.

In de Belgische context kan in de eerste plaats gedacht worden aan de belastingvrijesom en de forfaitaire beroepskosten die maken dat inkomsten in de eerste belastingschijf worden belast aan een tarief die aanzienlijk lager is dan 25 procent. Het basisbedrag (8.990 EUR in 2020, 9.270 EUR in 2022) van de belastingvrije som en de forfaitaire beroepskosten (**4.880 EUR in 2020, 5.040 EUR in 2022**) zorgen ervoor dat tot een bedrag van meer dan 14.000 EUR een effectieve belastingvoet geldt van nul procent in 2022. Wat meer in lijn ligt met de marginale tarieven die we vinden in de buurlanden.

In het kader van de fiscale hervorming wordt de verhoging van dit bedrag geopperd tot het niveau van het leefloon van een alleenstaande (ongeveer 13.660 EUR in 2022). Zoals reeds blijkt uit voorgaande wordt door de combinatie van het basisbedrag van de belastingvrije som en de forfaitaire beroepskosten vandaag reeds een bedrag hoger dan het niveau van het leefloon van een alleenstaande vrijgesteld van belastingen. In dat opzicht lijkt de doelstelling om het inkomen

tot dat niveau vrij te stellen reeds sinds geruime tijd bereikt te zijn en dreigt daarmee de nodige budgettaire marge voor een bredere fiscale hervorming te worden verspild die er juist op gericht zou moeten zijn om de gemiddelde en de marginale belastingdruk op arbeid te verlagen (zie hierna)

De verhoging van de belastingvrije som in combinatie met de forfaitaire beroepskosten zou ertoe leiden dat de marginale belastingdruk aan de onderkant van de loonmassa tot de absoluut laagste zouden behoren in vergelijking met onze buurlanden. Evenwel blijft dit inkomensniveau aanzienlijk lager dan de bovengrenzen die Frankrijk (25.710 EUR) en Nederland (35.129 EUR) in 2020 stelden bij hun respectievelijk laagste (niet-nul) belastingschijven. **Bovenstaande analyse maakt duidelijk dat een structurele hervorming gericht op harmonisering met de buurlanden enkel kan door in te grijpen op de belastingschijven én tarieven.**

1.2 Gemiddelde en marginale belastingdruk

In het vorige gedeelte kon worden vastgesteld dat België, ongeacht het inkomensniveau, de absoluut hoogste belastingtarieven in de personenbelasting hanteert in vergelijking met de buurlanden. Zoals ook daar werd aangegeven, verschillen de nominale tarieven van de effectieve belastingdruk door de toepassing van maatregelen die de belastingbasis en/of het belastingtarief beïnvloeden. De aftrekbaarheid van de sociale zekerheidsbijdragen (doorgaans 13,07 procent) en de aanrekening van forfaitaire beroepskosten (in 2022 tot 5.040 EUR) zijn voorbeelden die de belastbare basis in België verlagen. De aanvullende gemeentebelasting (gemid. 7%) verhoogt dan weer het gehanteerde belastingtarief. Dit soort maatregelen bestaan ook in onze buurlanden en maakt dat een vergelijking tussen de belastingbarema's maar voor een deel de hoge belastingdruk in België weergeeft.

Het taxBEN-model van de OESO is wel in staat om haarfijn de parafiscale en fiscale druk voor verschillende inkomensniveaus weer te geven door alle parafiscale en fiscale verrichtingen in zijn berekening van het beschikbaar inkomen (net income) door te voeren. In tegenstelling tot het voorgaande gedeelte kan hierdoor rekening gehouden met volgende onderdelen van het nationale belastingstelsel:³

- Personenbelasting, omvattende de centrale, bovenlokale en lokale overheidsbelasting op persoonlijk arbeidsinkomen;
- Verplichte werknemersbijdrage tot de sociale zekerheid;
- Belastingaftrekken, belastingverminderingen, belastingkredieten waarvoor alle belastingplichtige onder voorwaarden in aanmerking komen.

In het verdere verloop van deze studie zal daarom verder gebruik worden gemaakt van deze toepassing, waarbij de beschouwde periode het inkomstenjaar 2021 zal zijn (i.t.t. voorgaande vergelijking van de belastingbarema's hierboven).

³ OECD (2020). Ibid. p. 13.

Het uitgangspunt van onze analyse is opnieuw de situatie in België waarbij het **bruto minimumloon van 1.879 EUR** (augustus 2022) als startpunt van de analyse zal dienen. Uitgedrukt in bruto jaarinkomen (x 13,92) bedraagt dit bedrag 26.156 EUR. In het taxBEN-model komt dit jaarinkomen bij benadering overeen met een loonniveau van 50 procent in België, van 65 procent in Frankrijk, van 49 procent in Duitsland, 38 procent in Luxemburg en van 47 procent in Nederland. Om vervolgens ook andere loonniveaus in beschouwing te kunnen nemen wordt het minimumloon telkens verhoogt met 375 EUR bruto per maand. Bijlage 2 geeft de verschillende loonniveaus weer voor België en de buurlanden tot 11.254 euro bruto per maand.

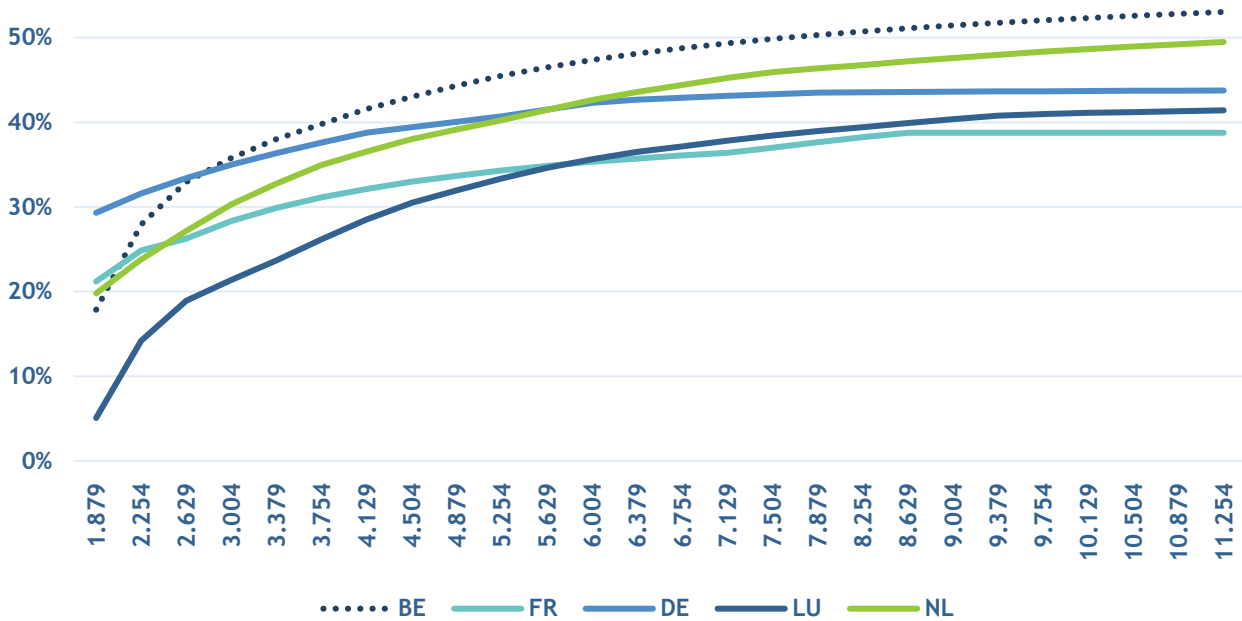
Op basis van de verschillende jaarinkomens en de respectievelijke parafiscale en fiscale belastingdruk zijn we in staat om zowel de gemiddelde belastingdruk als de marginale belastingdruk te berekenen en te vergelijken met de buurlanden. De gemiddelde belastingdruk vertelt iets meer over de totale belastingdruk in verhouding tot de totale loonmassa, terwijl de marginale belastingdruk de belastingdruk aan de bovenkant van de loonmassa weergeeft. Het beantwoordt de vraag: ‘welk effectief tarief zal gelden als ik X aantal bruto per maand meer zou verdienen?’

Grafiek 2 geeft de gemiddelde belastingdruk weer in België en de buurlanden voor 2021. De hoge belastingdruk, ongeacht het inkomensniveau, valt meteen op: buiten wat betreft het minimuminkomen (1.879 EUR per maand) en daar net boven (bv. 2.254 EUR per maand), kent België de (absoluut) hoogste gemiddelde belastingdruk in vergelijking met onze buurlanden. Dit verschil neemt sterkt toe in de mate dat het inkomen hoger is.

De belastingdruk voor een werknemer met een minimuminkomen bedroeg in 2021 18 procent, wat in lijn ligt met het gemiddelde van de belastingdruk in onze buurlanden (19 procent). Voor een werknemer die 375 EUR bruto meer verdient neemt de belastingdruk toe tot 28 procent, wat reeds 4 procentpunten boven het gemiddelde in onze buurlanden (24 procent) ligt. Voor werknemers boven dat loonniveau neemt het verschil met de buurlanden toe van 7 tot 10 procentpunten.

Illustratief is het moment waarop de gemiddelde belastingdruk voor een werknemer minstens 40 procent begint te bedragen: in de België is dit reeds bij een maandloon van 3.754 EUR bruto per maand, in onze buurlanden is dat gemiddeld gezien bij een maandloon van 6.379 EUR (+ 2.625 EUR per maand). Meer specifiek: in Duitsland is dit bij een maandloon gelijk aan 4.879 EUR (+ 1.125 EUR per maand). In Nederland is dit bij een maandloon van 5.629 EUR (+ 1.500 EUR per maand). In Luxemburg stijgt de gemiddelde belastingdruk tot 40 procent bij een brutoloon gelijk aan 9.000 EUR (+ 5.246 EUR per maand). In Frankrijk blijft de gemiddelde belastingdruk beperkt tot 39 procent. Merk ook op dat in geen enkel buurland de gemiddelde belastingdruk meer dan 50 procent bedraagt. In België is dit het geval bij een inkomen vanaf 7.504 EUR per maand.

Grafiek 2: Gemiddelde parafiscale en fiscale belastingdruk in België en buurlanden (2021)

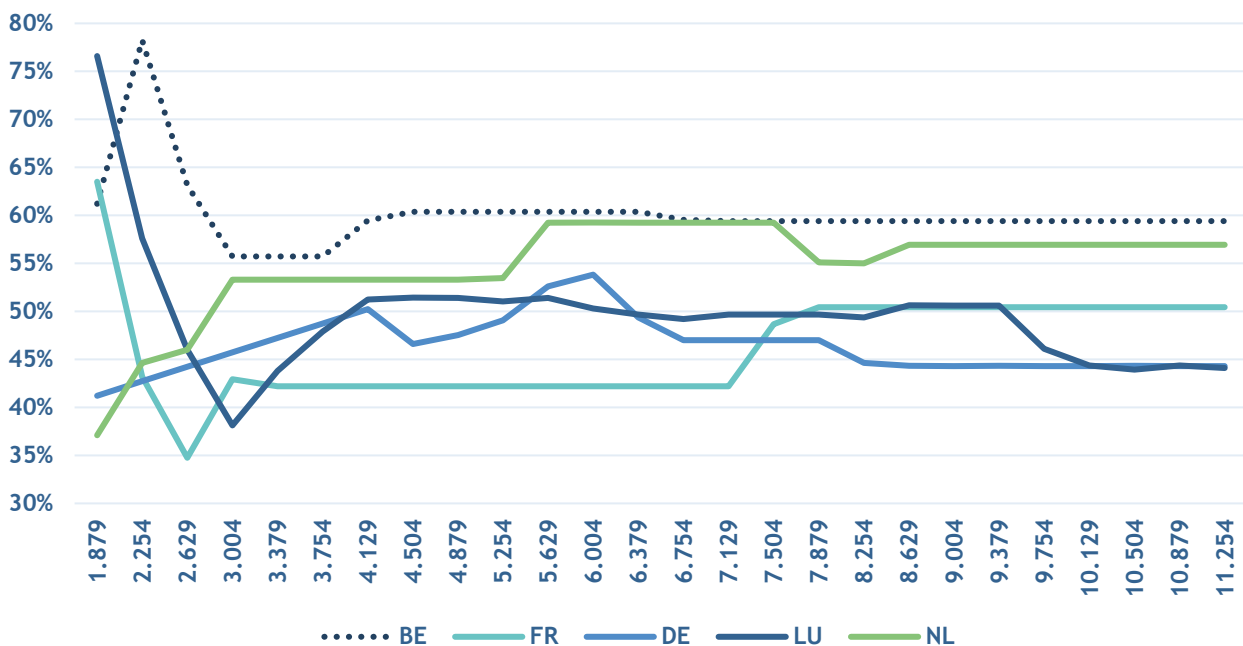
Bron: Eigen berekeningen gebaseerd op data van OECD tax-benefit model. Model versie 2.3.0

Een verklaring voor het sterk oplopende verschil met de buurlanden naarmate het inkomen stijgt, ligt in de combinatie tussen de barema's en de sociale en fiscale werkbonus. Zoals hiervoor kan worden vastgesteld (zie grafiek 1) hanteert België een zeer sterk oplopende progressiviteit door de opbouw van de belastingtarieven en schalen. De werkbonus kan dit gedeeltelijk overkomen door de belastingdruk als gevolg van de sociale zekerheidsbijdrage te verlichten (zie ook hierna). In september 2021 was de doelgroep die aanspraak kon maken op de werkbonus beperkt tot inkomens tot 2.664 EUR bruto per maand wat overeenkomt met de inkomensgroepen waar België niet de absolute hoogste gemiddelde belastingdruk heeft in vergelijking met de buurlanden. De gemiddelde belastingdruk neemt hierna sterk toe naarmate het loon hoger is. Dit is de vertaling van het principe van de 'sterkste schouders dragen het meeste bij'. Evenwel vertekent dit zeer sterk het debat want door de nauwheid van de schijven kan zowat iedere werknemer beschouwd worden als een van de sterkste schouders. Dit valt vooral op bij een analyse van de marginale belastingdruk.

Grafiek 3 geeft de marginale belastingdruk (inclusief persoonlijke sociale zekerheidsbijdragen) in België en buurlanden weer. Opnieuw blijkt hier dat België de absoluut hoogste belastingdruk kent - ongeacht het inkomensniveau - in vergelijking met onze buurlanden. Een werknemer met een loon van 3.754 euro per maand verliest bij een opslag minstens 56 procent, in onze buurlanden is dat gemiddeld 48 procent, aldaar houden werknemers daarom 8 procent meer over bij een gelijkaardige opslag. Bij de hogere inkomens loopt het verschil met de buurlanden op tot 9 à 10 procent. Neem daarbij dat de buurlanden nog eens ruimere belastingschijven en lagere tarieven hanteren aan de onderkant van de loonmassa. Dat deze hoge marginale belastingdruk een gevolg is van de nauwte van de Belgische belastingschijven en de tariefstructuur kan ook afgeleid worden uit tabel 2, waar de samenstelling van de Belgische belastingdruk wordt weergegeven. De hoge

marginale belastingdruk van 56 procent is een direct gevolg van het aanvangsbedrag van de derde belastingschijf en de hoogte van het 45%-tarief. De hoge marginale belastingdruk vanaf een loon van 3.754 euro bruto per maand is dan weer het gevolg van de aanvang van de hoogste 50%-belastingsschijf.

Grafiek 3: Marginale parafiscale en fiscale belastingdruk in België en buurlanden (2021)

Bron: Eigen berekeningen gebaseerd op data van OECD tax-benefit model. Model versie 2.3.0

Tabel 2: Samenstelling parafiscale en fiscale belastingdruk in België (in EUR)

Tarief PB	25%	35%	40%	45%	50%
Tarief PB (incl. gemeentebelasting)	26,75%	37,45%	42,8%	48,15%	53,5%
Brutolooncomponent	100	100	100	100	100
- RSZ-bijdrage (13,07%)	- 13,07	- 13,07	- 13,07	- 13,07	- 13,07
= Belastbare basis PB	86,93	86,93	86,93	86,93	86,93
Bedrag PB = Belastbare basis x tarief PB (incl. gemeentebelasting)	23,25	32,56	37,21	41,86	46,51
Totale belasting (RSZ + PB)	36,32	45,63	50,28	54,93	59,58
Geïmpliceerde marginale belastingdruk = totale belasting / brutolooncomponent	36,32%	45,63%	50,28%	54,93%	59,58%

Bron: Eigen berekeningen

Wat verder ook opvalt in grafiek 3 is de ‘piek’ van 78 procent die voorkomt bij een brutoloon van ongeveer 2.254 EUR per maand, een piek die het verschil met de buurlanden overigens nog meer doet toenemen. Op het eerste zicht verbaast dit aangezien de tarieven van 40 en 45 procent in de personenbelasting reeds van toepassing is bij deze inkomensgroepen. Deze ‘piek’ kent dan ook in de eerste plaats geen fiscaal, maar een parafiscaal oorzaak, die door de Hoge Raad van Financiën (2020) voornamelijk wordt toegeschreven aan het geleidelijk wegvallen van de werkbonus. Het voordeel van de werkbonus bouwde in (september) 2021 af vanaf een loon van 1.708 EUR bruto per maand. Zonder de afbouw van de werkbonus (in september 2021 met 21,94 procent) zou de marginale belastingdruk in lijn liggen met de inkomens die net niet onder de werkbonus vallen. Dit wordt geïllustreerd met een voorbeeld in tabel 3. Merk op dat dezelfde (netto) marginale belastingdruk zou worden gevonden wanneer twee andere bedragen worden genomen die zich bevinden tussen 1.707 EUR (ondergrens werkbonus) en 2.664 EUR (bovengrens werkbonus). Dit toont ook aan dat de ‘piek’ waarover hiervoor sprake is in feite een constante bijkomende belastingdruk is gelijk aan 21,94 procent.

Wanneer zowel de gemiddelde als de marginale belastingdruk in beschouwing worden genomen kan worden gesteld dat de hoge belastingdruk in België gedeeltelijk kan worden overkomen door de werkbonus, maar deze komt met een prijs. De werkbonus slaagt er enkel in de om de gemiddelde belastingdruk te verlagen voor zij die in aanmerking komen, maar heeft geen effect op de belastingdruk voor de inkomens die onvermijdelijk tegen hogere marginale tarieven. Dit in samenspel met de zeer steil oplopende progressiviteit in de personenbelasting maakt dat de lage inkomens tegen hogere marginale tarieven aankijken dan de andere inkomensgroepen in België en dan wat het geval is in de buurlanden. **In dit opzicht zijn noch de werkbonus, noch de belastingbarema’s een stimulans om werknemers aan loonopbouw te doen.**

Tabel 3: Voorbeeld bijkomende belastingdruk ten gevolg van afbouw sociale werkbonus

Werkbonus vanaf 1 september 2021⁴

Brutoloon in EUR	1.879 (L1)	2.254 (L2)
RSZ-bijdrage (13,07%)	245,59	294,60
Werkbonus = (209,76 - 0,2194 x (brutoloon - 1707,94))	- 172,23	- 89,95
Netto RSZ-bijdrage	73,36 (T1)	204,65 (T2)
Marginale belastingdruk = (T2-T1) / (L2-L1)	(204,65 - 73,36) / (2254 - 1879) = 35,01 %	
Netto belastingdruk = Marginale belastingdruk - 13,07 % (RSZ)	= 21,94 %	

Bron: Eigen berekeningen

⁴ Partena Professional (2021). Werkbonus: nieuwe bedragen vanaf 1 september 2021. Geraadpleegd op 24 oktober 2021 via <https://www.partena-professional.be/nl/knowledge-center/infoflashes/werkbonus-nieuwe-bedragen-vanaf-1-september-2021>

Ook in onze buurlanden zien we dat maatregelen die trachten om de werkloosheidsval te mitigeren gepaard gaan met hoge marginale tarieven naarmate het inkomen stijgt. In Frankrijk is dit de ‘prime d’activité’ en in Luxemburg de ‘crédit d’impôt salaire social minimum’. Het grote verschil hierbij zit hem evenwel in het feit dat in deze landen de afbouw van hun ‘werkbonus’ gepaard gaat met aanzienlijk lagere marginale tarieven: in Frankrijk bestaat er een quasi globale flat rate van 42 procent totdat het inkomen een niveau van meer dan 7.129 EUR bedraagt, in Luxemburg neemt de marginale druk geleidelijk aan toe van 38 naar 51 procent. In België starten de meeste werknemers met een marginale belastingdruk van om en bij 56 procent en stijgt de marginale druk (inclusief persoonlijke sociale zekerheidsbijdragen) tot ongeveer 60 procent.

Tot slot kan worden opgemerkt dat in Nederland en Duitsland - waar geen selectief werkvoordeel bestaan gebaseerd op de hoogte van het brutoloon - de marginale tarieven aan de onderkant van de loonmassa veel lager zijn, een gevolg van voldoende brede belastingbarema's (Nederland) en een geleidelijke opbouw van de progressiviteit (Duitsland) (zie ook voorgaande).

In het kader van de globale fiscale hervorming wordt gedacht aan enerzijds een versterking van de sociale en fiscale werkbonus en anderzijds de verhoging van de belastingvrije som (zie ook hierboven). De vraag kan worden gesteld in welke mate deze maatregelen zullen bijdragen tot een verlaging van de hoge parafiscale en fiscale druk in België. **Zij proberen de symptomen aan te pakken, maar raken geenszins aan de oorzaak van het probleem, zijnde de te snelle en te hoge progressiviteit van het barema.**

Als we kijken de gemiddelde belastingdruk in België - waar inkomens die niet kunnen genieten van de werkbonus aankijken tot een belastingdruk die 7 tot 10 procentpunten hoger ligt dan onze buurlanden - kan worden vastgesteld dat een uniforme daling van de belastingdruk met 1.174 EUR (voorgestelde verhoging van belastingvrije som) het verschil met de buurlanden niet kan wegwerken. Voor inkomens om en bij het gemiddeld inkomen blijft het verschil met de buurlanden ongeveer 5 procent. Voor inkomens daarboven blijft het verschil in gemiddelde belastingdruk met de buurlanden zich situeren rond de 7 à 9 procentpunten boven het niveau van de buurlanden.

De modaliteiten van de versterking van de werkbonus zijn nog niet bekend, evenwel staat vast dat deze versterking geen impact zal hebben op de gemiddelde belastingdruk voor de inkomens die vandaag onderhevig zijn aan aanzienlijk hogere gemiddelde belastingdruk. De versterking heeft namelijk geen impact op de marginale tarieven aan de onderkant van de loonmassa in de personenbelasting, bijgevolg is er geen doorsijpel effect.

Wanneer gekeken wordt naar de marginale belastingdruk staat vast dat deze alleen maar zal toenemen. De versterking, in principe een verhoging van de werkbonus voor de bestaande begunstigden, zal ervoor zorgen dat het verschil in marginale druk met zij die niet onder de werkbonus vallen alleen maar toeneemt. Wat maakt dat een opslag die ervoor zorgt dat een werknemer buiten de werkbonus valt weinig zal opleveren. Daarnaast, de verhoging van de belastingvrije som tot het niveau van het leefloon van een alleenstaande zal niets wijzigen aan de belasting van de hoogste loonmassa, wetende dat quasi ieder werknemer aan de bovenkant van zijn loonmassa wordt belast aan een marginaal tarief van minstens 56 procent.

In dit subonderdeel werd de gemiddelde en marginale belastingdruk bekeken vanuit het Belgische loonperspectief waarbij het minimumloon van 1.879 EUR in België als uitgangspunt werd genomen. In het volgende gedeelte wordt deze analyse overgedaan met als referentiepunt het gemiddelde inkomen voor de landen die in beschouwing werden genomen. Hiervoor worden de loonniveaus van 50, 75, 100 en 125 en 200 procent van het gemiddeld inkomen in overweging genomen. Merk

evenwel op dat het niveau van 50 procent van het gemiddeld inkomen in België die gelijk is aan 1.877 EUR bruto per maand (zie hierna) sterk benadert tot het minimuminkomen in deze analyse. De bevinden rond de gemiddelde en marginale belastingdruk in België uit dit subonderdeel kunnen daarom worden doorgetrokken tot de verdere analyses in deze studie.

1.3 Beschikbaar inkomen in verhouding tot het brutoinkomen

In dit subonderdeel wordt het beschikbaar inkomen per inkomensniveau in België en de buurlanden vergeleken. De inkomensniveaus die hier worden overwogen zijn inkomens gelijk aan 50, 75, 100, 125 en 200 procent van het gemiddeld inkomen. Deze inkomensniveaus stemden in 2021 overeen met ongeveer 1.877, 2.815, 3.753, 4.692 en 7.507 EUR brutoinkomen per maand in België. Het beschikbaar inkomen wordt gedefinieerd als het nettoinkomen na aftrek van werknemersbijdragen aan de sociale zekerheid evenals na aftrek van de inkomstenbelasting, verhoogd met geldelijke voordelen waaronder in-work benefits.⁵

Grafiek 4a geeft het beschikbare inkomen (net wage) weer voor brutoinkomens gelijk aan 50 procent van het gemiddeld inkomen voor België en zijn buurlanden in het geldende belastingsysteem van inkomstenjaar 2021. De componenten net wage (beschikbaar inkomen), income tax (inkomstenbelasting), in-work benefits en social security contributions (sociale zekerheidsbijdragen) zijn hierbij uitgedrukt in verhouding tot het brutoinkomen.

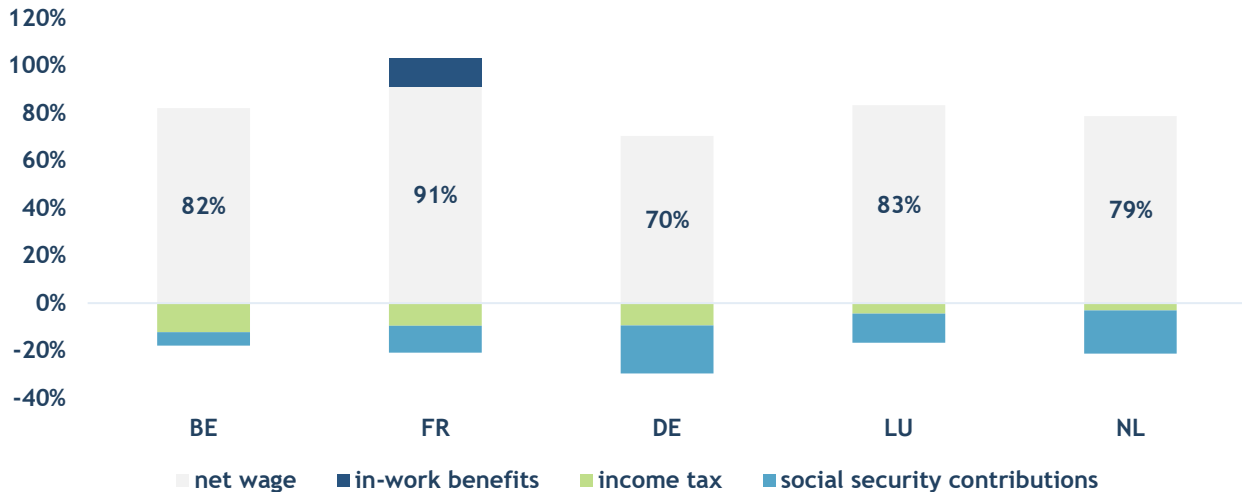
In dit eerste scenario houdt een voltijdse werknemer die ongeveer 1.877 EUR bruto verdiende in België ongeveer 82 procent (ong. 1.542 EUR) over. Hierbij doet een Belgische werknemer het met 9 procent minder dan een vergelijkbare werknemer in Frankrijk en met ongeveer 1 procent minder dan een werknemer in Luxemburg. Er kan evenwel worden opgemerkt dat van de beschouwde landen Frankrijk de enige is die bij de beschouwde loonniveaus in-work benefits voorziet, waar bovendien slechts het laagste inkomensniveau in deze analyse kan van genieten.⁶ Deze bedraagt 12 procent van het brutoinkomen, waardoor dat zonder deze maatregel het beschikbaar inkomen ongeveer 79 procent zou zijn. Dit verklaart reeds (zoals met de werkbonus in België) de sterke daling in het Franse beschikbare inkomen tussen het eerste en de daaropvolgende scenario's (zie hierna), maar eveneens toont het aan dat de progressiviteit van de Franse personenbelasting in feite minder sterk is dan op het eerste zicht. In Duitsland en Nederland houdt een werknemer respectievelijk ongeveer 12 en 3 procent minder netto over dan een werknemer in België.

Wat de componenten die het brutoinkomen verlagen betreft, geeft grafiek 4a weer dat een Belgische werknemer die 50 procent van het gemiddeld inkomen verdient een betrekkelijk lagere sociale zekerheidsbijdrage (cf. werkbonus) moet betalen dan het geval is in de buurlanden. In België bedraagt deze 6 procent van het brutoinkomen terwijl deze in de buurlanden gemiddeld 15 procent bedragen. De inkomstenbelasting op arbeidsinkomen (12%) voor een Belgische werknemer die 50 procent van het gemiddeld inkomen verdient, ligt in lijn met de situatie in Frankrijk (10%) en in zekere mate met Duitsland (9%). In Luxemburg en Nederland is deze aanzienlijk lager, namelijk ongeveer 4 en 3 procent.

⁵ OECD (2020). Ibid. p. 9;12.

⁶ Ter info: het gaat hier om prime d'activité maatregel die gericht is op de promotie van voltijdswerk voor werknemers met een laag inkomen.

Grafiek 4a: Beschikbare inkomen bij 50% gemiddeld inkomen in 2021 (1.877 EUR): België en buurlanden (% van brutoinkomen)

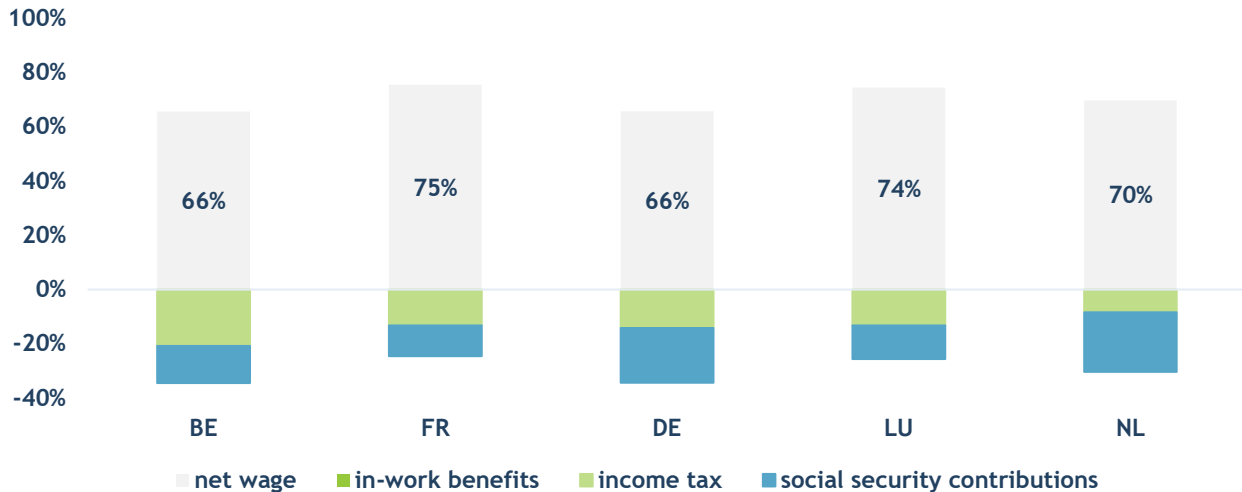
Bron: Eigen berekeningen gebaseerd op data van OECD tax-benefit model. Model versie 2.3.0

In het tweede scenario verdient een werknemer 75 procent van het gemiddeld inkomen. In grafiek 4b wordt de analyse in grafiek 4a nogmaals overgedaan. België daalt in dit scenario op vlak van beschikbaar inkomen ten opzichte van voorgaande analyse van de quasi-2de naar de laatste plaats samen met Duitsland. In België hield een voltijdse werknemer die in 2021 maandelijks 2.815 EUR bruto verdiende slechts ongeveer 1.845 EUR over (66%). Een werknemer houdt in dit scenario het meeste over in Frankrijk (75%), gevolgd door Luxemburg (74%). Ook Nederland doet het op dit vlak beter dan België met een beschikbaar inkomen gelijk aan 70 procent.

In België reduceerde de sociale bijdrage met ongeveer 13 procent het brutoinkomen. In de hieropvolgende scenario's blijft dit percentagegetal zo goed als ongewijzigd. In de buurlanden was dit gemiddeld 16 procent, met de hoogste inhouding in Duitsland en Nederland van 20 en 22 procent. In dit opzicht is belastingdruk als gevolg van de verplichte persoonlijke bijdrage tot de sociale zekerheid in België lager dan in de buurlanden.⁷ Wat de inkomstenbelasting betreft, wordt het brutoinkomen van een werknemer die 75 procent van het gemiddeld inkomen verdient, verminderd met ongeveer 21 procent. In de buurlanden is dit gemiddeld 12 procent, met de hoogste afname in Duitsland met 14 procent. De Belgische laatste plaats op vlak van beschikbaar inkomen wordt hier dan ook verklaard door de betrekkelijk hogere gemiddelde inkomstenbelasting op arbeidsinkomen in België.

⁷ Opletten: in België zijn deze bijdragen gedeplafonneerd, terwijl de berekening van de - wellicht hogere - persoonlijke bijdragen in de andere landen wel geplafonneerd is.

Grafiek 4b: Beschikbare inkomen bij 75% gemiddeld inkomen in 2021 (2.815 EUR): België en buurlanden (% van brutoinkomen)

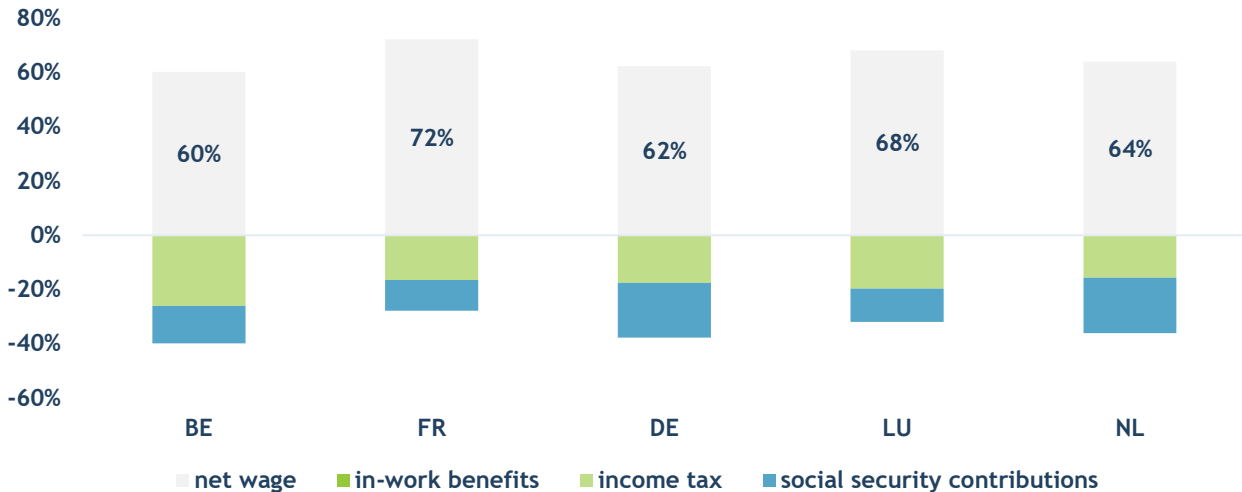
Bron: Eigen berekeningen gebaseerd op data van OECD tax-benefit model. Model versie 2.3.0

In grafiek 4c wordt het derde scenario afgebeeld waarbij een werknemer een gemiddeld inkomen verdient. In België bedroeg het gemiddeld inkomen in 2021 ongeveer 3.753 EUR. In dit scenario, bereikt België op vlak van beschikbaar inkomen na belastingen de absoluut laatste plaats met 60 procent. Het verschil met Duitsland bedraagt 2 procentpunten. Het verschil met Nederland daarentegen blijft 4 procent. In België hield een werknemer die voltijds werkt aan een gemiddeld loon ongeveer 60 procent van zijn brutoinkomen over, wat overeenkomt met ongeveer 2.260 EUR netto. Het verschil met Frankrijk (72%) en Luxemburg (68%) is bijzonder groot.

De gemiddelde afhouding als gevolg van de bijdrage aan de sociale zekerheid blijft zo goed als ongewijzigd (13%). In de buurlanden bedraagt deze opnieuw gemiddeld ongeveer 16%, met de hoogste bijdragen in Duitsland (20%) en Nederland (20%). De inkomstenbelasting op het gemiddeld inkomen in België bedroeg 26 procent. Dit is hoger dan het gemiddelde tarief in de buurlanden (17%) en hoger dan Luxemburg die de hoogste heffing doet (20%).

Het is duidelijk dat, ondanks dat de bijdragen tot de sociale zekerheid lager is in België, de hogere inkomstenbelasting maakt dat een Belgische werknemers met een gemiddeld inkomen minder netto overhoudt dan werknemers in Duitsland en Nederland waar de bijdragen aan de sociale zekerheid hoger zijn.

Grafiek 4c: Beschikbare inkomen bij 100% gemiddeld inkomen in 2021 (3.753 EUR): België en buurlanden (% van brutoinkomen)

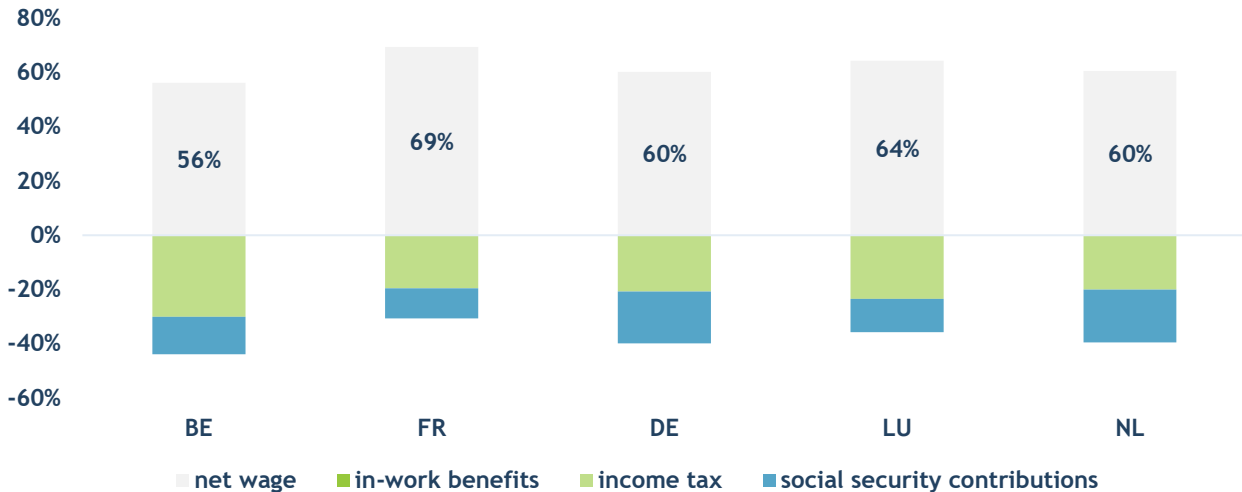
Bron: Eigen berekeningen gebaseerd op data van OECD tax-benefit model. Model versie 2.3.0

In dit voorlaatste scenario wordt het inkomensniveau van een werknemer gelijkgesteld aan 125 procent van het gemiddeld inkomen, wat ongeveer overeenkomt met 4.692 EUR brutoinkomen per maand in België. Dit wordt weergegeven in grafiek 4d. In dit scenario houdt een Belgische werknemer die 25 procent meer verdient dan het gemiddeld inkomen slechts 56 procent van zijn brutoinkomen over. In 2021 bleef hierdoor voor deze werknemers slechts ongeveer 2.636 EUR over van het brutoloon. België blijft het laagste niveau aan beschikbaar inkomen op dit inkomensniveau behouden, het verschil met Duitsland en Nederland gedraagt nu beide 4 procent. Werknemers met 125 procent van het gemiddeld inkomen houden het meeste van hun arbeidsinkomen netto over in Frankrijk (69%) gevolgd door Luxemburg (64%).

In België blijft in dit scenario de persoonlijke sociale zekerheidsbijdrage gelijk aan 13 procent. De gemiddelde persoonlijke sociale zekerheidsbijdrage in de buurlanden bedraagt 16 procent, met de hoogste bijdrage in Duitsland en Nederland, die respectievelijk 19 en 20 procent van het brutoinkomen bedragen.⁸ Op dit loonniveau bedraagt de gemiddelde inkomstenbelasting in België ongeveer 30 procent. In de buurlanden bedraagt dit gemiddeld 21 procent, waarbij de gemiddelde inkomstenbelastingen in de buurlanden zich binnen het bereik van 20 en 23 procent bevinden.

⁸ Wel geplafonneerd.

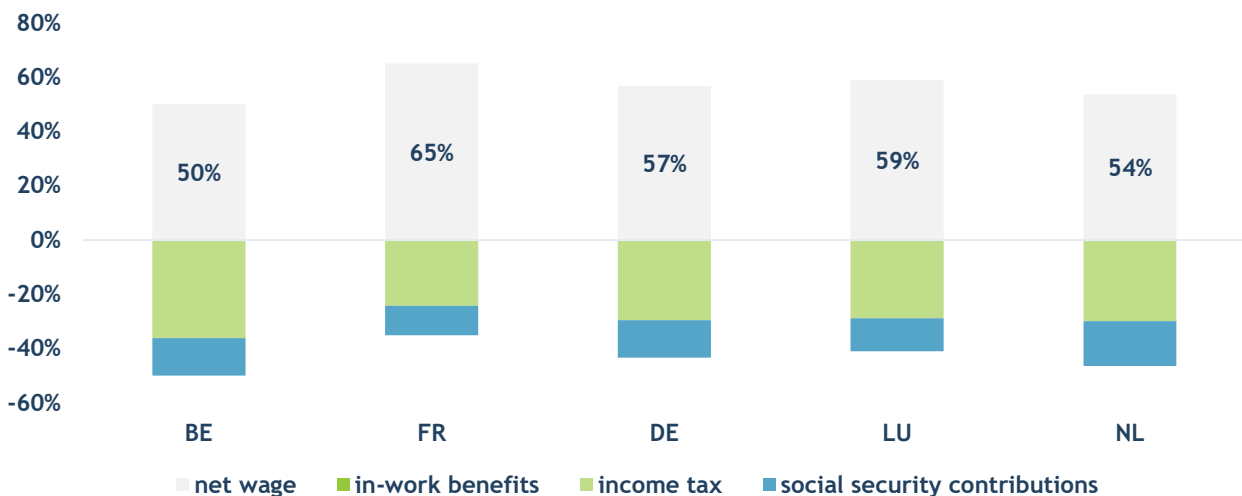
Grafiek 4d: Beschikbare inkomen bij 125% gemiddeld inkomen in 2021 (4.692 EUR): België en buurlanden (% van brutoinkomen)

Bron: Eigen berekeningen gebaseerd op data van OECD tax-benefit model. Model versie 2.3.0

In het laatste scenario met een brutoinkomen gelijk aan 200 procent van het gemiddeld inkomen (ong. 7.507 EUR bruto per maand voor een Belgische werknemer) blijft België steken op de laatste plaats (zie grafiek 4e). Een werknemer die 200 procent van het gemiddeld inkomen in 2020 verdiende, hield amper de helft van zijn brutoinkomen over. Het verschil met Duitsland (-7%) en Nederland (-4%) loopt verder op, net als met de landen met het hoogste beschikbare inkomen. Het verschil met Frankrijk (65%) en Luxemburg (59%) loopt op tot respectievelijk -15 en -9 procent.

Grafiek 4e: Beschikbare inkomen bij 200% gemiddeld inkomen in 2021 (7.507 EUR): België en buurlanden (% van brutoinkomen)

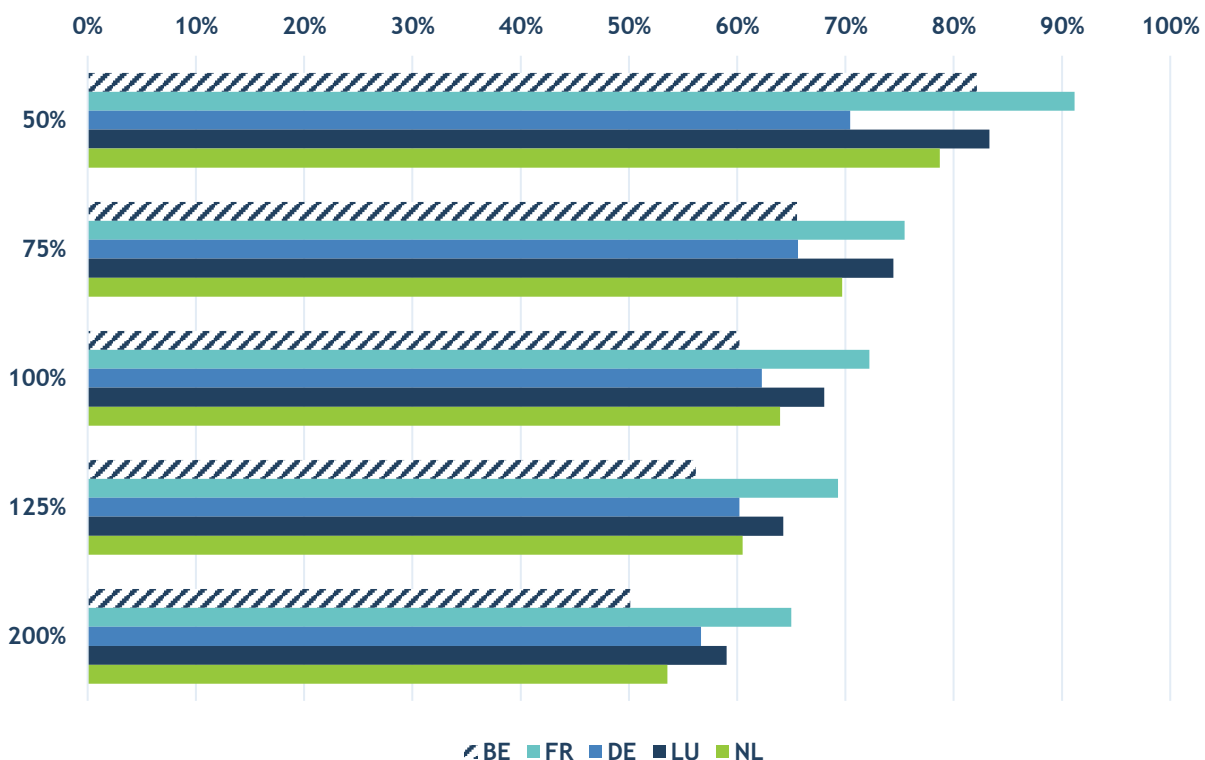

Bron: Eigen berekeningen gebaseerd op data van OECD tax-benefit model. Model versie 2.3.0

De gemiddelde afhouding ten gunste van de sociale zekerheid voor Belgische werknemers blijft ook hier 13 procent. In tegenstelling tot de voorgaande scenario's, is hier de gemiddelde bijdrage tot de sociale zekerheid in de buurlanden ongeveer gelijk aan de Belgische, namelijk 13 procent. De hoogste afhouding in de buurlanden gebeurden in 2021 in Nederland (17%) en Duitsland (14%). Opnieuw was de gemiddelde heffing op het arbeidsinkomen in het kader van de personenbelasting het hoogst in België. Deze bedroeg 36 procent van het beschikbaar inkomen. In de buurlanden was dit gemiddeld 28 procent, met de hoogste heffingen in Nederland (30%), Duitsland (29%) en Luxemburg (29%).

Grafiek 4f vat bovenstaande vaststellingen per inkomensniveau nogmaals samen. Het bevat per loonniveau ten opzichte van het gemiddeld inkomen het beschikbaar inkomen van België en zijn buurlanden in 2021. Het valt op - afgezien bij een inkomensniveau van 50 procent van het gemiddeld inkomen - dat Belgische werknemers telkens bij de groep van werknemers behoort die het minste overhouden van hun brutoinkomen. Bij het inkomensniveau van 50% behoorde België tot de top-3 (waarbij het verschil met tweede-plaats-Luxemburg verwaarloosbaar is), waarna België vrijwel meteen zakt tot de allerlaatste plaats. Opvallend is dat België naarmate het loonniveau stijgt, het verschil met eveneens laaghangende Duitsland en Nederland sterk oploopt ondanks dat de sociale zekerheidsbijdragen in die landen hoger is. Uit de analyse bleek dan ook dat de Belgische positie vooral te wijten is aan (het barema van) de inkomstenbelasting, aangezien de bijdrage tot de sociale zekerheid vanaf inkomens gelijk aan 75% ongeveer constant blijft met ongeveer 13 procent.

Grafiek 4f: Beschikbare inkomen bij 50 tot 200% gemiddeld inkomen in 2021: België en buurlanden (% van brutoinkomen)

Bron: Eigen berekeningen gebaseerd op data van OECD tax-benefit model. Model versie 2.3.0

Tot slot geeft tabel 2 de daling van het beschikbaar inkomen per loonniveau weer. De resultaten van deze berekeningen leggen een aantal bekende zwaktes van het Belgisch belastingsysteem bloot.

Ten eerste geeft het de bekende promotieval weer. Wanneer een werknemer die voordien 50% van het gemiddeld inkomen verdiende een inkomensniveau bereikt van 75% daalt het percentage van het beschikbaar inkomen met een vijfde (17%). In geldtermen van 2021 betekent dit dat wanneer een werknemer 1.877 EUR verdient en hierna 1.000 EUR opslag krijgt, deze zijn beschikbaar inkomen slechts ziet aangroeien met 303 EUR.⁹ Dit fenomeen kan ook teruggevonden worden in Frankrijk (-16%) waar op 75% van het loonniveau de in-work benefits wegvallen. In de andere buurlanden is dit evenwel niet het geval. Bij een verschuiving een niveau van 50% naar een niveau van 75% van het gemiddeld inkomen, daalt het percentage van het beschikbaar inkomen in Nederland en Luxemburg met ongeveer 9 procent, in Duitsland met 5 procent.

Ten tweede, de grafiek geeft ook de zeer sterk oplopende progressiviteit weer. Zoals hiervoor vermeld daalt in België het percentage van het beschikbaar inkomen bij een overgang van een inkomensniveau van 50 naar 75 procent van het gemiddeld inkomen met ongeveer 19 procent. Een overgang van 75 naar 100 procent ken dan wel een significant lagere daling (-5%) net als de overgang naar de overige inkomensniveaus. Evenwel maakt het cumulatief effect van de progressiviteit dat een voltijdse werknemer die een gemiddeld inkomen heeft 22 procent minder beschikbaar inkomen heeft tegenover een werknemer die de helft van het gemiddeld inkomen overhoudt. In Frankrijk gaat het om 19 procent, in Nederland en Luxemburg om 16 procent, en in Duitsland tenslotte slechts 8 procent. De hogere progressiviteit wordt ook kolomgewijs weergegeven: buiten bij een niveau van 200 procent van het gemiddelde inkomen, geldt dat per kolom een Belgische werknemer het meest verliest bij een hoger inkomensniveau dan het geval is in onze buurlanden. Tot slot bevestigt het rijgemiddelde van deze tabel de voorgaande bevindingen. Het ritme van de progressiviteit in België (-8%) is hoger dan het geval is in de buurlanden (gem. -6%).

⁹ Bij een inkomensniveau van 50% van het gemiddeld inkomen blijft 86% van het brutoinkomen over. Dit is een daling met 14 procent. Bij een verschuiving van een inkomensniveau van 50% naar 75% komt daarbovenop dat het beschikbaar inkomen daalt met 19 procent. In totaal daalt het brutoinkomen met 33%, wat ongeveer overeenkomt met een beschikbaar inkomen van 67% (zie grafiek 2b). De gemiddelde inkomstenbelasting stijgt van 280 EUR (=14%*2000) naar 990 EUR (33%*3000) wat neerkomt op een stijging van ongeveer 700 EUR.

Tabel 3: Daling van het percentage van het beschikbaar inkomen tegenover voorgaande inkomensniveau (% brutoinkomen)

Land	50% (Basis)	75%	100%	125%	200%	Gemiddeld Verschil
BE	82%	-17%	-5%	-4%	-6%	-8%
FR	91%	-16%	-3%	-3%	-4%	-7%
DE	70%	-5%	-3%	-2%	-4%	-3%
LU	83%	-9%	-6%	-4%	-5%	-6%
NL	79%	-9%	-6%	-3%	-7%	-6%

Bron: Eigen berekeningen gebaseerd op data van OECD tax-benefit model. Model versie 2.3.0

Deel 2: Temporele vergelijking

In de vorige analyse bleek dat in vergelijking met de buurlanden België niet enkel de hoogste marginale tarieven hanteert (onafhankelijk van het loonniveau), het kent ook de absoluut hoogste gemiddelde en marginale belastingdruk. De vergelijking van het beschikbaar inkomen bevestigt ook de dispropotionele progressiviteit van de Belgische personenbelasting: de hoge belastingdruk vloeit niet voort uit een te hoge parafiscale belastingdruk - de gemiddelde parafiscale druk is steevast lager of gelijk aan het gemiddelde in de buurlanden (onder de daar geldende plafonneringen) - maar uit een aanzienlijk hogere fiscale belastingdruk. Dit maakt ook dat in de discussie rond de marginale tarieven niet moet gekeken worden naar het parafiscale - te plafonneren - marginale tarief (in hoofdzaak 13,07 procent) maar naar de marginale tarieven in de personenbelasting. Naarmate het inkomen toeneemt, neemt ook het verschil met de buurlanden sterk toe. Voor de lage inkomens (bv. 50 procent van het gemiddeld inkomen) geldt dit evenwel niet, daar houden werknemers het meeste over van hun brutoloon.

Historisch gezien was er altijd al een verschil in het niveau van het beschikbaar inkomen tussen inkomensklassen in België, dit is dan ook de vertaling van het 'sterke schouders'-principe: in 2001 bedroeg het beschikbaar inkomen voor een werknemer met 50 procent van het gemiddeld loon 70 procent, deze met 75 procent van het gemiddeld loon 62 procent (-8%), deze met een gemiddeld inkomen 57 procent (-13%), deze met 125 procent van het gemiddeld inkomen 54 procent (-16%) en tot slot een werknemer met 200 procent van het gemiddeld inkomen hield 51% (-19%) over. Meteen valt op dat er wel een zekere positieve evolutie is geweest in de afgelopen 20 jaar.

In dit tweede deel wordt de evolutie in tijd van het beschikbaar inkomen bekeken voor de vijf loonniveaus, die ook in het voorgaande gedeelte werden behandeld. Hiervoor wordt de periode 2001 tot 2021 in beschouwing genomen. Hierna, wordt in het tweede gedeelte deze vergelijking overgedaan maar dan voor inkomens gelijk aan 40 tot 300 procent van het gemiddeld inkomen.

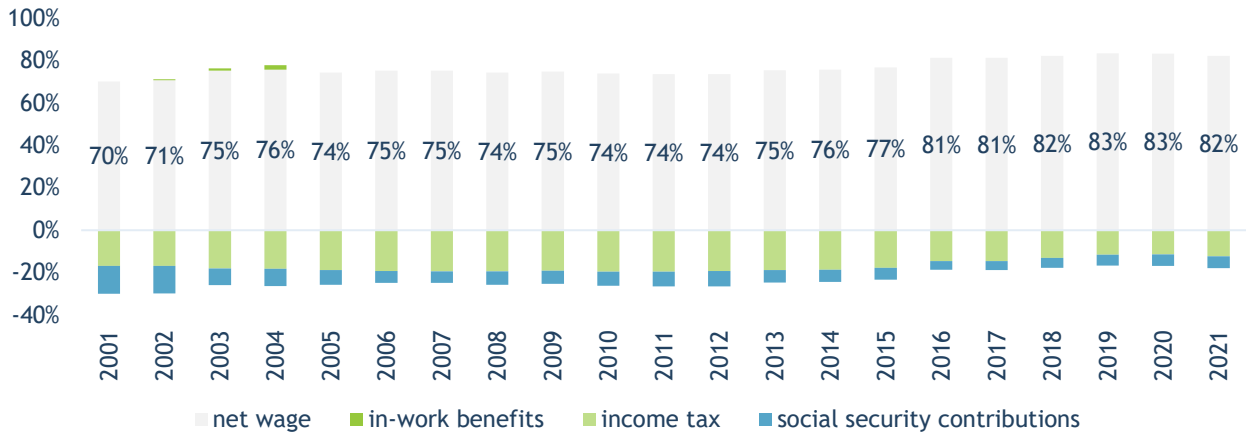
1.4 Beschikbaar inkomen per inkomensniveau

Grafiek 5a geeft de evolutie van het beschikbaar inkomen weer voor een loonniveau van 50 procent van het gemiddeld inkomen (1.877 EUR in 2021) over de periode 2001-2021. Een eerste vaststelling is dat in bijna twee decennia tijd het beschikbaar inkomen steeg met ongeveer 13 procentpunten tegen 2020.

Opmerking: Door de sterke inflatie in 2021 steeg het gemiddeld loon sterker dan de fiscale indexatie die de prijzenpijl in 2020 als referentie neemt, waardoor de belastingdruk opnieuw steeg.

Dit is het resultaat van zowel een daling van de afhouding voor de sociale zekerheid (via de werkbonus) als een daling van de inkomstenbelasting. In 2001 bedroeg de sociale zekerheidsbijdrage ongeveer 13 procent van het brutoloon. Deze daalde vanaf 2003 tot 8 procent om dan geleidelijk te dalen tot 6 procent in 2015. De inkomensbelasting bleef gedurende lange tijd rond 17 à 19 procent van het brutoloon bedragen, maar daalde vanaf 2015 tot 15 procent, om dan stelselmatig te dalen tot 11% van het beschikbaar inkomen in 2020.

Grafiek 5a: Beschikbare inkomen bij 50% gemiddeld inkomen (1.877 EUR) in 2001-2021 (% van brutoinkomen)

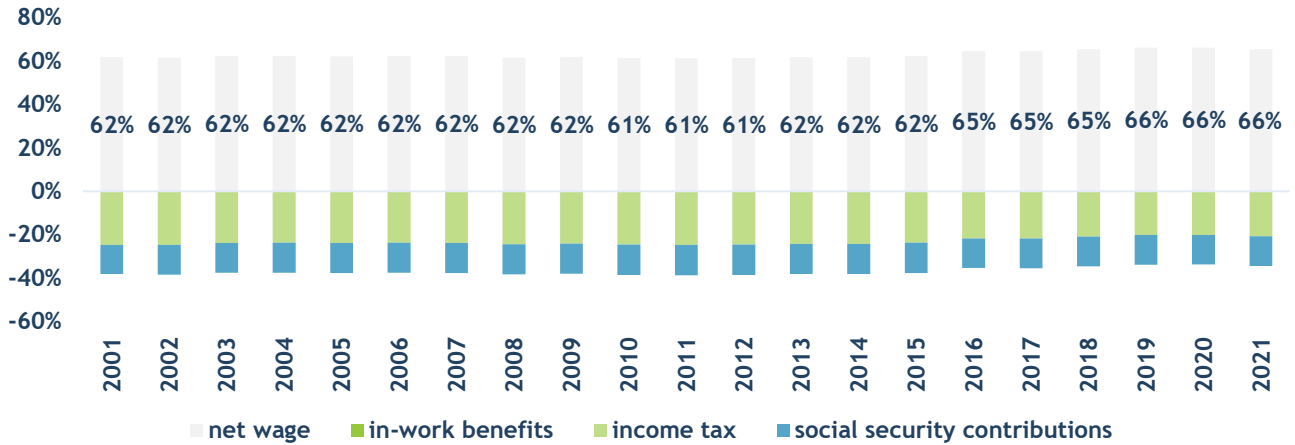

Bron: Eigen berekeningen gebaseerd op data van OECD tax-benefit model. Model versie 2.3.0

Op ongeveer 20 jaar tijd kenden ook de inkomens gelijk aan 75 procent van het gemiddeld inkomen (2.815 EUR in 2021) een stijging van het beschikbaar inkomen. Grafiek 5b, die eenzelfde opstelling kent als de voorgaande, toont aan dat het beschikbaar inkomen steeg met ongeveer 4 procentpunten. In tegenstelling tot voorgaande, is hier de stijging van het beschikbaar inkomen uitsluiten het resultaat van een verlaging van de inkomstenbelasting. Deze bedroeg in 2001 ongeveer 25 procent van het brutoinkomen en daalde vanaf 2015 tot 22 procent om dan op het niveau van 20 procent te komen in 2020. Door de sterke inflatie in 2021 steeg het gemiddeld loon sterker dan de fiscale indexatie die het prijzenpijl in 2020 als referentie neemt, waardoor de belastingdruk steeg.

Het verschil in de evolutie met het vorige inkomensniveau bevindt zich in het feit dat ten eerste de daling van de inkomstenbelasting lager was, namelijk -6 procent voor lonen gelijk aan 50 procent van het gemiddeld inkomen tegenover ongeveer -5 procent in de 75%-inkomensgroep in 2020. Ten tweede heeft deze tweede inkomensgroep niet genoten van de verlaging van de bijdragen tot de sociale zekerheid (via de werkbonus). Deze was in het eerste scenario de voornaamste drijfveer van de verhoging van het beschikbaar inkomen voor voltijdse werknemers die 50 procent van het gemiddeld inkomen verdienden.

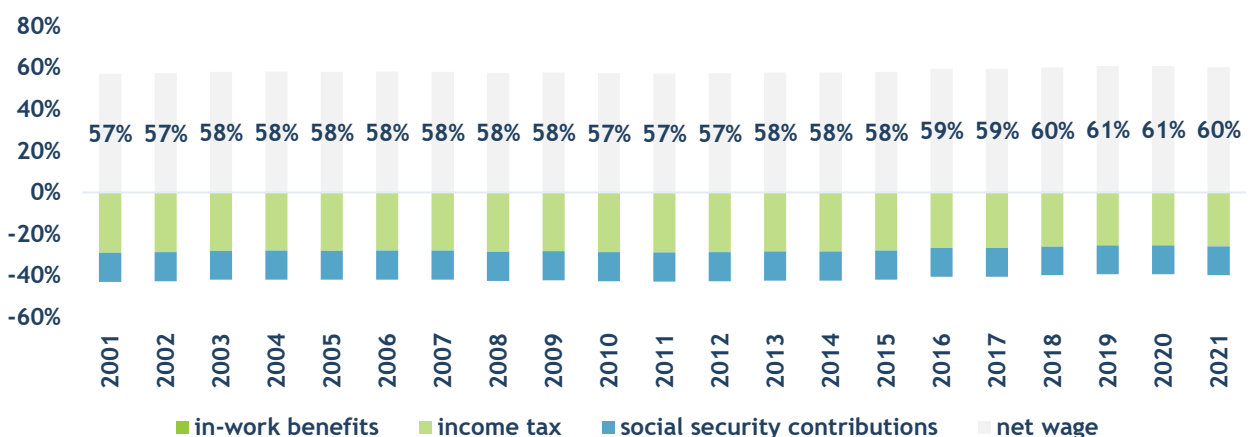
Grafiek 5b: Beschikbare inkomen bij 75% gemiddeld inkomen (2.815 EUR) in 2001-2021 (% van brutoinkomen)

Bron: Eigen berekeningen gebaseerd op data van OECD tax-benefit model. Model versie 2.3.0

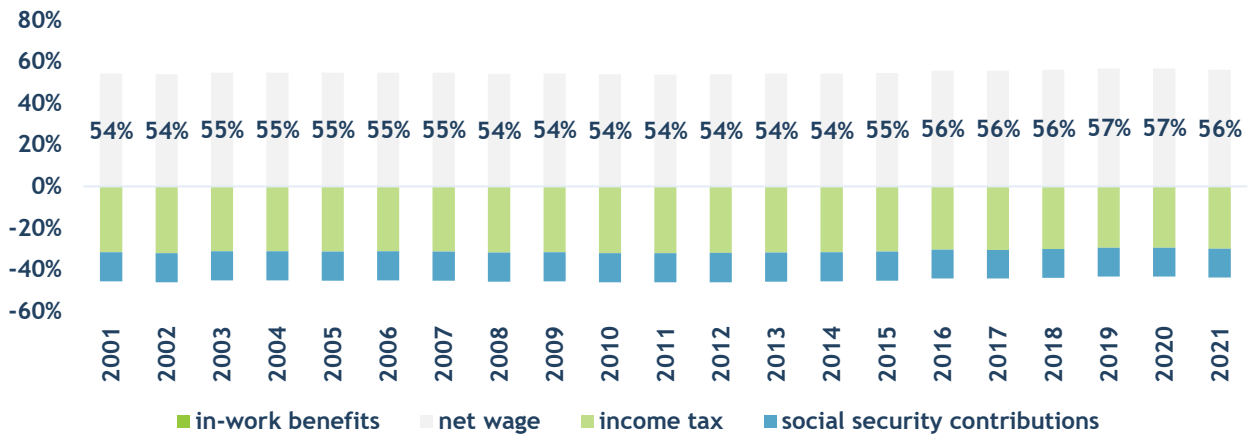
Eenzelfde bevindingen gaan ook op voor de inkomens gelijk aan het gemiddeld inkomen (3.753 EUR in 2021) en gelijk aan 125% van het gemiddeld inkomen (4.692 EUR in 2021). Deze evoluties worden weergegeven in grafiek 5c en 5d. Beide inkomensniveaus kende een aangroei van het beschikbaar inkomen met respectievelijk 4 en 3 procentpunten. Opnieuw is er geen wijziging van het aandeel van de verplichte bijdrage aan de sociale zekerheid. De daling van de druk op arbeid is hier weer het resultaat van een verlaging van de inkomstenbelasting, ook hier is dit in veel beperktere mate dan het geval is bij de eerste inkomensgroep.

Grafiek 5c: Beschikbare inkomen bij 100% gemiddeld inkomen (3.753 EUR) in 2001-2021 (% van brutoinkomen)

Bron: Eigen berekeningen gebaseerd op data van OECD tax-benefit model. Model versie 2.3.0

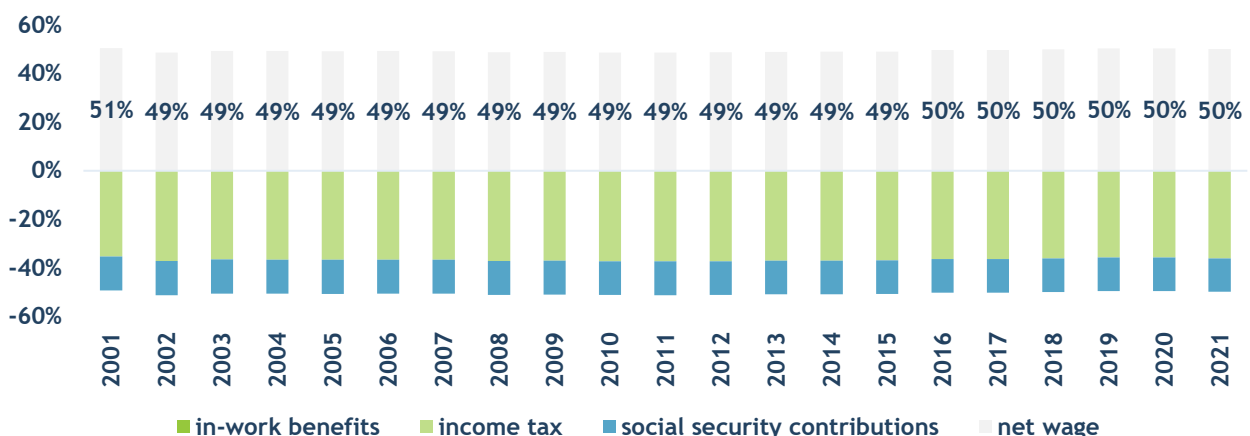
Grafiek 5d: Beschikbare inkomen bij 125% gemiddeld inkomen (4.692 EUR) in 2001-2021 (% van brutoinkomen)

Bron: Eigen berekeningen gebaseerd op data van OECD tax-benefit model. Model versie 2.3.0

Tot slot, wordt in grafiek 5e de evolutie van het beschikbare inkomen van voor brutoinkomens gelijk aan 200 procent van het gemiddelde inkomen (7.507 EUR) weergegeven over de periode 2001-2021. Vaststellingen kunnen hier kort en bondig plaatsvinden: over een periode van twee decennia wijzigde er zo goed als niets aan het beschikbaar inkomen voor werknemers die behoren tot dit inkomensniveau.

Grafiek 5e: Beschikbare inkomen bij 200% gemiddeld inkomen (7.507 EUR) in 2001-2021 (% van brutoinkomen)

Bron: Eigen berekeningen gebaseerd op data van OECD tax-benefit model. Model versie 2.3.0

In dit eerste gedeelte werd de evolutie van het beschikbaar inkomen in België voor de vijf loonniveaus (50, 75, 100, 125 en 200 procent t.o.v. het gemiddeld inkomen) in beschouwing genomen.

In de eerste plaats viel op dat in het eerste scenario, waar een voltijdse werknemer die ongeveer de helft van het gemiddeld inkomen verdiende, het beschikbaar inkomen op twintig jaar tijd significant steeg (13% in 2020). Meteen kon ook worden vastgesteld dat deze stijging voornamelijk het gevolg was van de verlaging van de verplichte bijdrage tot de sociale zekerheid dankzij de werkbonus (7%) en bijkomstig door de verlaging van de inkomstenbelasting (6%).

In de tweede plaats kon worden vastgesteld dat de aangroei van het beschikbaar inkomen voor de andere loonniveaus in veel mindere mate heeft plaatsgevonden. Hier was de aangroei beperkt tot 1 à 5 procentpunten van het brutoinkomen, hoewel in het laatste scenario er zelfs sprake van een standstill¹⁰. Die aangroei was uitsluitend het gevolg van de verlaging van de personenbelasting. Het verschil tussen het laagste loonniveau dat in beschouwing werd genomen en de overige loonniveaus is dus opmerkelijk.

Het verschil in evolutie in het beschikbaar inkomen voor de laagste, de midden en de hoogste inkomens wordt in het volgende deel verder uitgediept.

¹⁰ Er is zelfs een daling berekend voor de loonsniveaus vanaf 220% het gemiddeld inkomen - Zie volgende sectie)

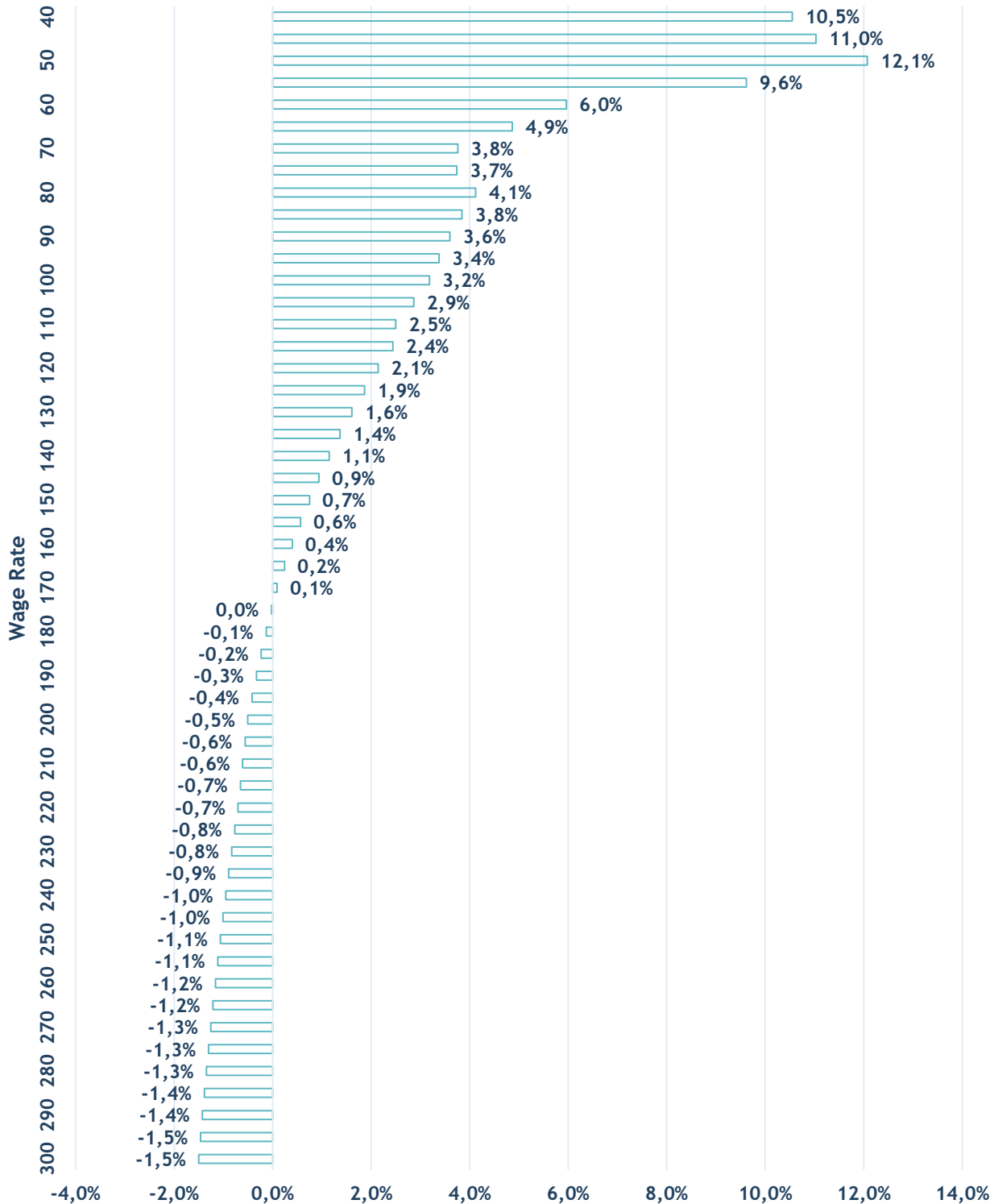
1.5 Beschikbaar inkomen van 40 tot 300% van gemiddeld inkomen

In dit gedeelte wordt de loonniveau die in overweging worden genomen uitgebreid tot brutoinkomens gelijk aan 40 tot en met 300 procent van het gemiddeld inkomen. Grafiek 5f geeft de aangroei van het beschikbaar inkomen in verhouding tot het brutoinkomen in 2021 tegenover de situatie in 2001. De beschikbare inkomens voor deze inkomensklasse in 2001 en 2021 wordt in bijlage 2 (grafiek B3a en B3b) weergegeven.

De grafiek toont aan dat hervormingen in de sociale zekerheid (werkbonus) en de personenbelasting in de periode 2001-2021 vooral gericht waren op de laagste inkomensgroepen. Zo kende inkomensniveaus gelijk aan 40 tot 55 procent van het gemiddeld inkomen een aangroei van minstens 9,5 procent (gem. 10 procent), waarnaast de midden en hogere inkomensniveaus een stijging van het beschikbaar inkomen kenden aanzienlijk lager waren (gem. 0,7 procent). Inkomensgroepen van 60 procent tot het gemiddeld inkomen (60 tot 100%) kende een gemiddelde groei van 4,2 procent. Voor inkomens hoger dan het gemiddeld inkomen beperkt de aangroei van het beschikbaar inkomen zich stelselmatig van 2,9 tot -1,5 procent. De sterke schouders hebben de laatste 20 jaar weinig voordelen gekregen en hebben zelfs extra inspanningen geleverd door de - al bijzonder hoge - progressiviteit in België.

Tot slot geeft tabel 3 een overzicht van welke inkomensgroepen minstens X% van hun brutoinkomen overhouden in 2001 en 2021. Ter illustratie: in 2001 hielden inkomensgroepen met 40 tot 42 procent van het gemiddeld loon minstens 80 procent van hun brutoinkomen over na aftrek van sociale bijdragen en inkomstenbelasting. In 2021 werd deze groep groter en konden ook inkomens gelijk aan 43 tot en met 52 procent van het gemiddeld loon rekenen op een beschikbaar inkomen van meer dan 80 procent. De voorgaande vaststelling wordt hier opnieuw bevestigd. Het zijn in de eerste plaats de laagste inkomens, zijnde lager dan het gemiddeld inkomen, die hebben genoten van voorgaande hervormingen die het beschikbare inkomen verhoogden. De inkomens die konden rekenen op een beschikbaar inkomen van minstens 80 procent (zie hierboven) steeg met 10 inkomensgroepen, deze die minder dan 80 maar meer dan 70 procent overhielden steeg met 13 inkomensgroepen, deze die minder dan 70 maar meer dan 60 procent van het brutoinkomen overhielden steeg met 30. In deze laatste categorie bevat het gemiddeld inkomen (100%), vergeet evenwel niet dat een voltijdse werknemer hier slechts 60 procent van zijn brutoinkomen overhoudt wat in deel 1 werd aanzien als het laagste niveau van beschikbaar inkomen in vergelijking met de buurlanden. Alle loongroepen boven het gemiddeld inkomen houden bijgevolg hoogstens 60 procent van hun brutoloon over.

Grafiek 5f: Verschil in beschikbaar inkomen voor inkomens gelijk aan 40 tot 300% gemiddeld inkomen tussen 2001 en 2021 (% van brutoinkomen)

Bron: Eigen berekeningen gebaseerd op data van OECD tax-benefit model. Model versie 2.3.0

Tabel 3: Drempelinkomen per categorie van beschikbaar inkomen (% brutoinkomen) in 2001 en 2021

Beschikbaar inkomen	2001	2021	Vershil
Tot 80 %	42	52	10
Minstens 70%, minder dan 80%	51	64	13
Minstens 60%, minder dan 70%	83	104	30
Minstens 50%, minder dan 60%	239	213	-26

Bron: Eigen berekeningen gebaseerd op data van OECD tax-benefit model. Model versie 2.3.0

Deel 3: Discussie en besluit

Het doel van deze studie was om op een comparatieve wijze de problematiek rond de hoge belastingdruk op arbeid te objectiveren in de context van de voorbereiding van een eerste fase van de fiscale hervorming. Bij de beleidsverklaring van 2022 werd op 11 oktober 2022 door de federale regering aangekondigd dat een eerste fase van deze hervorming nog deze legislatuur zal plaatsvinden, waarbij de focus zal liggen op de verhoging van de belastingvrije som tot het niveau van het leefloon van een alleenstaande en een versterking van de fiscale en sociale werkbonus. De analyses uit deze studie tonen aan dat deze maatregelen het probleem rond de hoge belastingdruk op arbeid in België niet structureel zal aanpakken.

De geografische vergelijking in **deel 1** toont aan dat de Belgische personenbelasting de hoogste marginale tarieven per belastingschijf hanteert in vergelijking met de buurlanden. Onafhankelijk van het inkomensniveau hanteert België marginale tarieven die aanzienlijk hoger (minstens 8 procentpunten) liggen dan in onze buurlanden. In combinatie met de zeer nauwe belastingschalen - als gevolg van jaren van niet- of onvolledige fiscale indexering ervan - maakt dit de progressiviteit in de personenbelasting buitenproportie.

Maatregelen die ofwel de belastingbasis en/of de marginale tarieven (incl. de huidige belastingvrije som) beïnvloeden veranderen amper iets aan dat feit: voltijdse werknemers die een inkomen hoger dan de helft van het gemiddeld inkomen verdienen in België houden met ruime 'voorsprong' het minste over van hun brutoinkomen. Dit gaat echter niet op voor de inkomens gelijk aan de helft van het gemiddeld inkomen, die behoren in vergelijking met de buurlanden tot die werknemers die het meeste nettoloon overhouden. Voor de andere inkomens loop het verschil in beschikbaar inkomen met het gemiddelde in onze buurlanden op tot 6 tot 8 procentpunten minder nettoloon.

Dat de oorzaak van de hoge lasten op arbeid hoofdzakelijk te wijten is aan de disproportionele progressiviteit in de personenbelasting bleek ook al uit de vergelijking van de beschikbare inkomens: ondanks dat de bijdragen tot de sociale zekerheid lager zijn in België, maakt de hogere inkomstenbelasting dat een Belgische werknemers met een gemiddeld inkomen minder netto overhoudt dan werknemers in Duitsland en Nederland waar de bijdragen aan de sociale zekerheid hoger zijn. In Frankrijk en Luxemburg houden werknemers aanzienlijk veel meer nettoloon over. Dit maakt een verdere versterking van de sociale werkbonus in het kader van een verlaging van de belastingdruk op arbeid niet wenselijk.

Het gevolg hierbij is dan ook dat inkomens net onder het gemiddeld inkomen en daarboven reeds aan een aanzienlijk hogere gemiddelde belastingdruk onderworpen worden dan werknemers met eenzelfde loonniveau in onze buurlanden. Het blijft tot de verbeelding spreken dat een werknemer in België reeds 40 procent van zijn inkomen verliest bij een loonniveau van 3.754 EUR bruto per maand, terwijl dit bij de buurlanden bij enkele duizenden EUR bruto meer pas het geval is (in DE bij 4.879 EUR, in NL 5.629 EUR, in LU bij 9.000 EUR).

De steil oplopende progressiviteit van in de personenbelasting maakt eveneens dat de marginale tarieven reeds bij een laag inkomensniveau meer dan 55% bedraagt. Dit is een promotieval die zich stelt bij alle werknemers, en niet uitsluitend beperkt tot de lagere inkomens die bovendien kunnen genieten van de werkbonus. Dit is het gevolg van het feit dat het 45%-tarief in 2021 reeds van toepassing was bij een inkomen hoger dan ongeveer 2.400 EUR. Wanneer ook de sociale zekerheidsbijdrage en de aanvullende gemeentebelasting in overweging worden genomen loop de marginale druk bij dit loonniveau reeds op tot 55% (zie voorgaande, tabel 2).

De hoge marginale belastingdruk in België maakt het niet enkel moeilijker voor werkgevers om de werknemers meer nettoloon te geven, de hoge gemiddelde belastingdruk maakt dat werknemers met een startersloon moeilijker en moeilijker om aan koopkracht-/loonopbouw te doen. De werkbonus is de voornaamste reden waarom een werknemer met een inkomen gelijk aan de helft van het gemiddeld inkomen een betere positie heeft (zie ook hierna). Maar de werkbonus verandert niet structureels aan de marginale belastingdruk aan de onderkant van de loonmassa, en vormt zelf een disincentive om aan loonopbouw te doen.

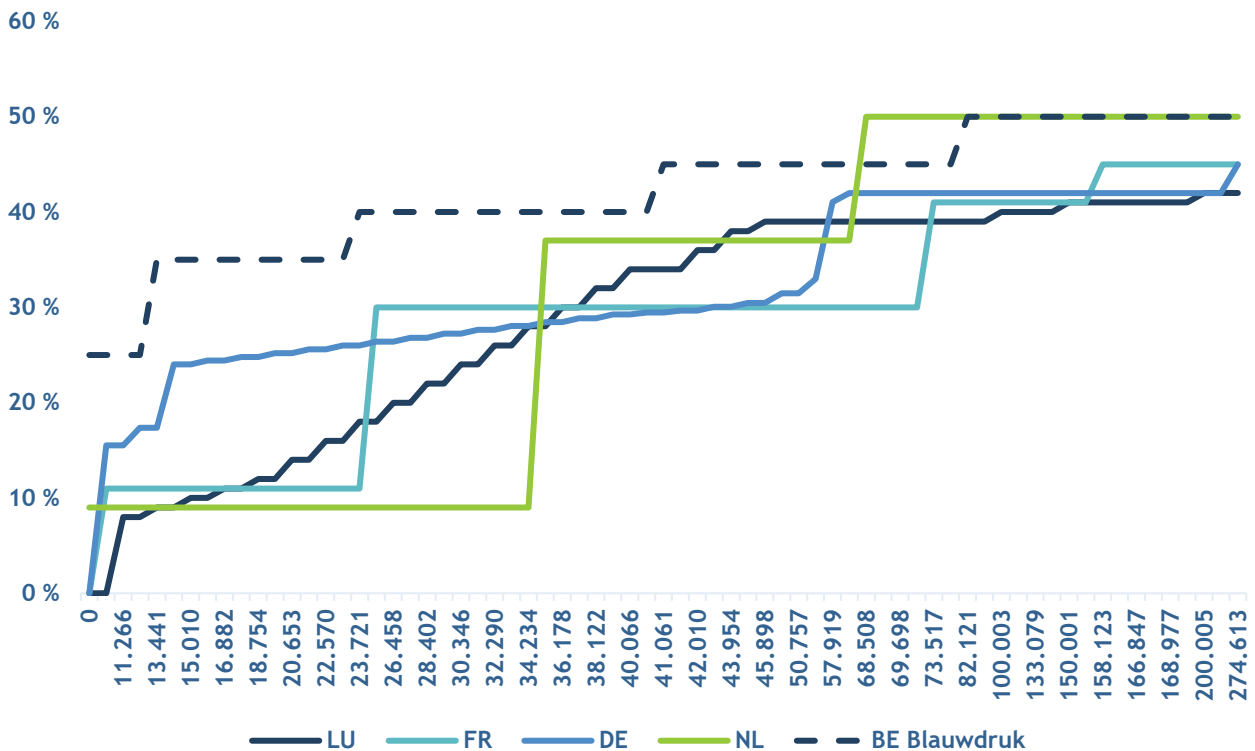
In **deel 2** kwam uit de temporele vergelijking naar voren dat werknemers die ongeveer de helft van het gemiddeld inkomen verdienden er in de afgelopen twee decennia het meeste erop vooruitgingen zijn gegaan in vergelijking met de andere inkomensgroepen. Deze vooruitgang was in de eerste plaats te danken aan de stelselmatige daling van de verplichte bijdrage aan de sociale zekerheid (cf. systeem van de werkbonus), naast een aanzienlijke verlaging van de personenbelasting voor deze werknemersgroep. Dit heeft ertoe bijgedragen dat deze inkomensgroep een beschikbaar inkomen overhouden die wel in lijn ligt met de buurlanden. Andere inkomensgroepen hebben evenwel niet van een gelijksoortige belastingverlaging kunnen genieten. Werknemers kenden dan wel een verhoging van hun beschikbaar inkomen als gevolg van de verlaging van de personenbelasting, deze verbleekt bij de sterke vooruitgang die de lagere inkomensgroepen mochten genieten. Een uitbreiding van de inkomensniveaus die in beschouwing werden genomen bevestigen nogmaals deze trend. **De laagste inkomens (40 tot 60%) zagen in twintig jaar tijd hun beschikbaar inkomen het sterkste stijgen, dit terwijl inkomens rond en boven het gemiddeld inkomen maar een beperkte stijging zagen.**

Gezien de inspanning uit het verleden en de nog steeds hoge gemiddelde én marginale belastingdruk op arbeid voor alle werknemers - die niet in aanmerking komen voor de werkbonus - is de noodzaak om eindelijk structureel in te grijpen in de personenbelasting voor alle werknemers in België ontegensprekelijk, en dit door in te grijpen in de barema's. Het wordt hoog tijd dat de oorzaak (het barema) en niet enkel de symptomen (koopkrachtverlies) van onze te hoge fiscale belastingdruk op arbeid wordt aangepakt.

In het kader van de bredere fiscale hervorming kwam de Minister van Financiën op 18 juli 2022 in zijn blauwdruk¹¹ met het voorstel om een aanpassing door te voeren in de belastingbarema's door het tarief van 40, 45 en 50 procent met 5 procentpunten te verlagen en een nieuwe 50%-schijf te creëren die aanvangt rond een belastbaar inkomen van ongeveer 84.740 EUR (zie grafiek 7). De verbreding en verlaging van de tarieven is een stap in de goede richting, die bovendien de gemiddelde belastingdruk zal doen dalen.

Evenwel zullen de tariefdalingen onvoldoende blijken om de marginale belastingdruk terug te brengen tot een aanvaardbaar niveau, zoals bij de buurlanden. De tariefverlaging van 40 naar 35 procent en van 45 naar 40 procent zal onvoldoende blijken om de marginale belastingdruk voor de lage inkomens en inkomens onder het gemiddeld inkomen voldoende te verminderen, zij zullen nog steeds aankijken tot een marginaal tarief van ongeveer 51 procent (nieuw 40%-tarief). Voor de inkomens boven het gemiddeld inkomen zal het tarief nog steeds meer dan 55 procent (nieuw 45%-tarief) bedragen. Een verbreding van beide schijven blijft daarom absoluut noodzakelijk. Afgezien van Nederland (die een aanzienlijk lager eerste tarief van 10% hanteert met een ruimere eerste schijf van 34.000 EUR belastbaar inkomen) blijft de marginale druk nog steeds ver boven die van de buurlanden op dat loonniveau (ongeveer 42 tot 51 procent).

Grafiek 7: Hoogte marginale tarieven per inkomensniveau in buurlanden (2020) en in België volgens blauwdruk (2021)

Bron: eigen berekeningen op basis van OECD tax policy descriptions

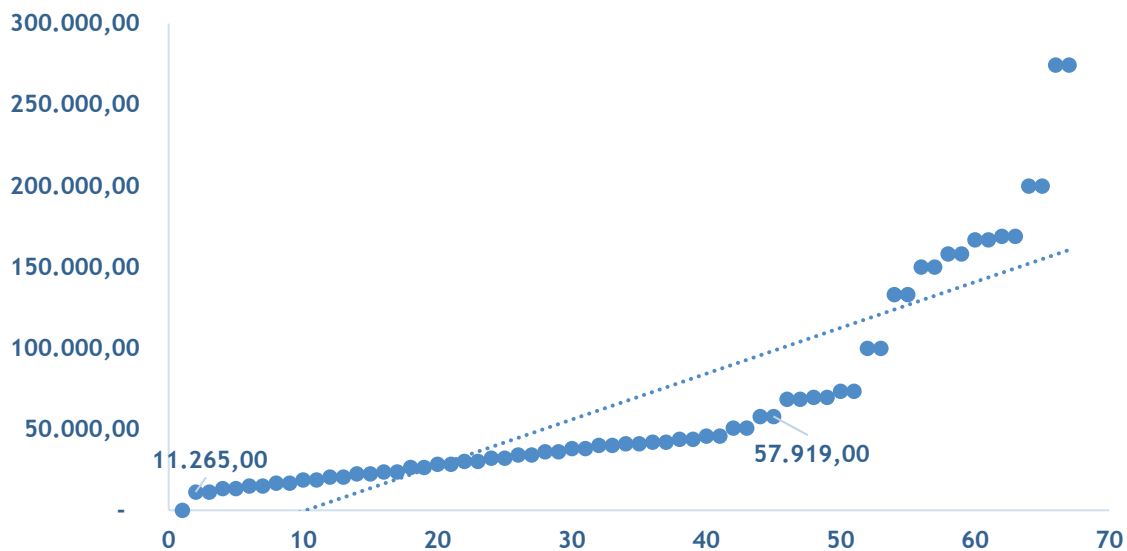
¹¹ Van Peteghem, V. (2022). Blauwdruk voor een bredere fiscale hervorming. Geraadpleegd op 27 oktober 2022 via <https://vanpeteghem.belgium.be/sites/default/files/articles/Blauwdruk%20NL.pdf>

Bijlagen

1.6 Bijlage 1

Onderstaande grafiek geeft de spreiding van de inkomensklassen weer die in grafiek 1 van deel 1 werd gebruikt om de nominale tarieven van België en zijn buurlanden te vergelijken. Op de grafiek is te zien dat van inkomensklasse 2 (11.265 EUR) tot 45 (57.919 EUR) de opeenvolgende inkomensklassen een zo goed als lineair verloop kennen. Dit maakt dat de nominale tarieven die werden weergegeven in grafiek 1 de inkomensbelasting weergeeft voor niveaus van inkomen die geleidelijk aan oploopt voor binnen deze inkomensklassen, wat de vergelijkbaarheid verhoogt.

Grafiek B1: Spreiding inkomensklasse gebruikt in grafiek 1

Bron: eigen berekeningen op basis van OECD tax policy descriptions

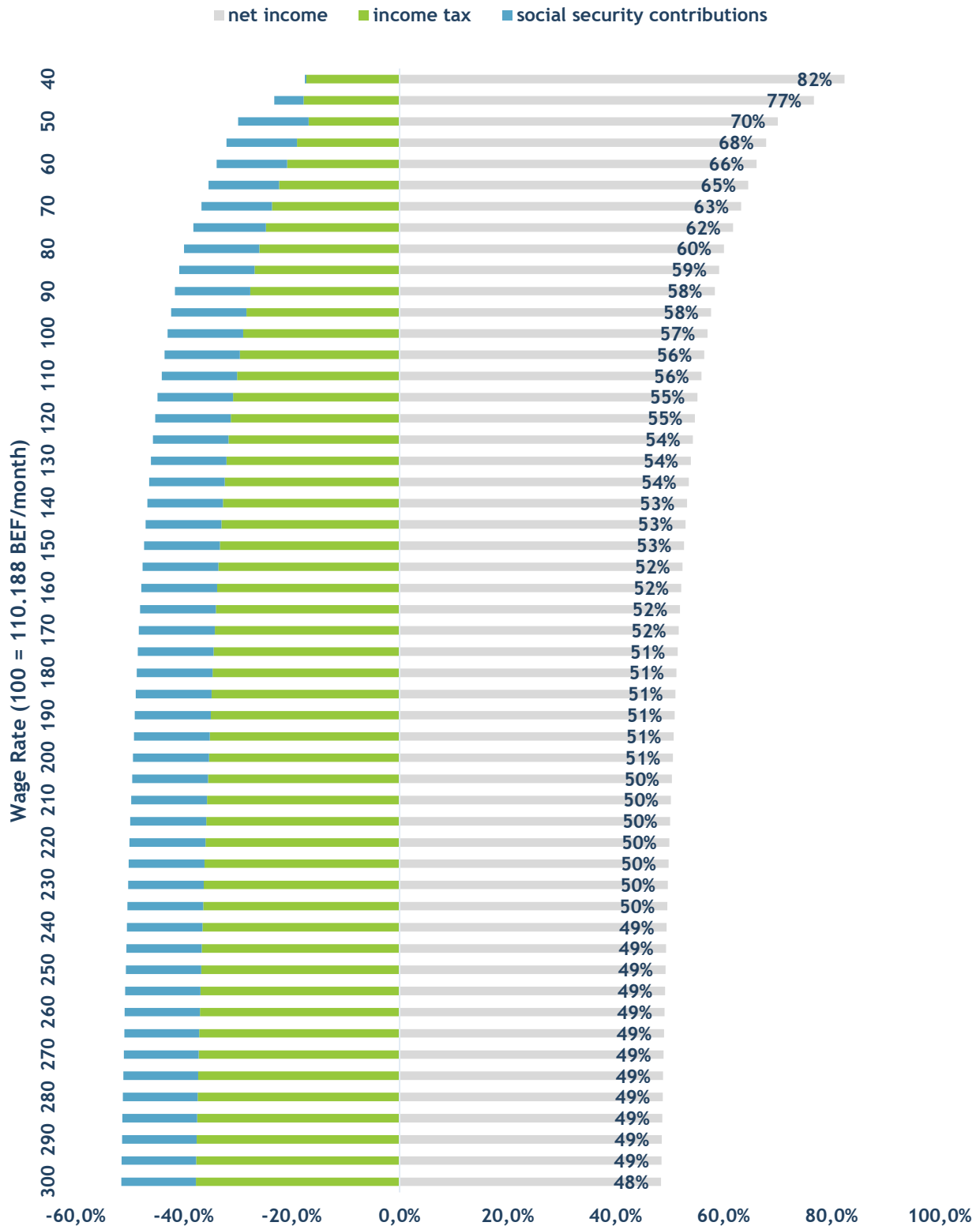
1.7 Bijlage 2

Bruto maandinkomen	1.504	1.879	2.254	2.629	3.004	3.379	3.754	4.129	4.504	4.879	5.254	5.629	6.004	6.379
Bruto jaarinkomen	20.936	26.156	31.376	36.596	41.816	47.036	52.256	57.476	62.696	67.916	73.136	78.356	83.576	88.796
Land	Loonniveau (in % gemid. Inkomen) in 2021													
België	40	50	60	70	80	90	100	110	119	129	139	149	159	169
Frankrijk	52	65	78	91	104	117	130	143	156	169	182	196	209	222
Duitsland	39	49	59	69	79	89	99	109	119	129	139	149	159	168
Luxemburg	31	38	46	54	62	69	77	85	93	100	108	116	124	132
Nederland	37	47	56	66	75	84	94	103	113	122	132	141	151	160
Bruto maandinkomen	6.754	7.129	7.504	7.879	8.254	8.629	9.004	9.379	9.754	10.129	10.504	10.879	11.254	
Bruto jaarinkomen	94.016	99.236	104.456	109.676	114.896	120.116	125.336	130.556	135.776	140.996	146.216	151.436	156.656	
Land	Loonniveau (in % gemid. Inkomen) in 2021													
België	179	189	199	209	219	229	239	249	259	269	279	289	299	
Frankrijk	235	248	261	274	287	300	300	300	300	300	300	300	300	
Duitsland	178	188	198	208	218	228	238	248	258	268	278	288	298	
Luxemburg	139	147	155	163	170	178	186	194	201	209	217	225	232	
Nederland	169	179	188	198	207	217	226	235	245	254	264	273	283	

1.8 Bijlage 3

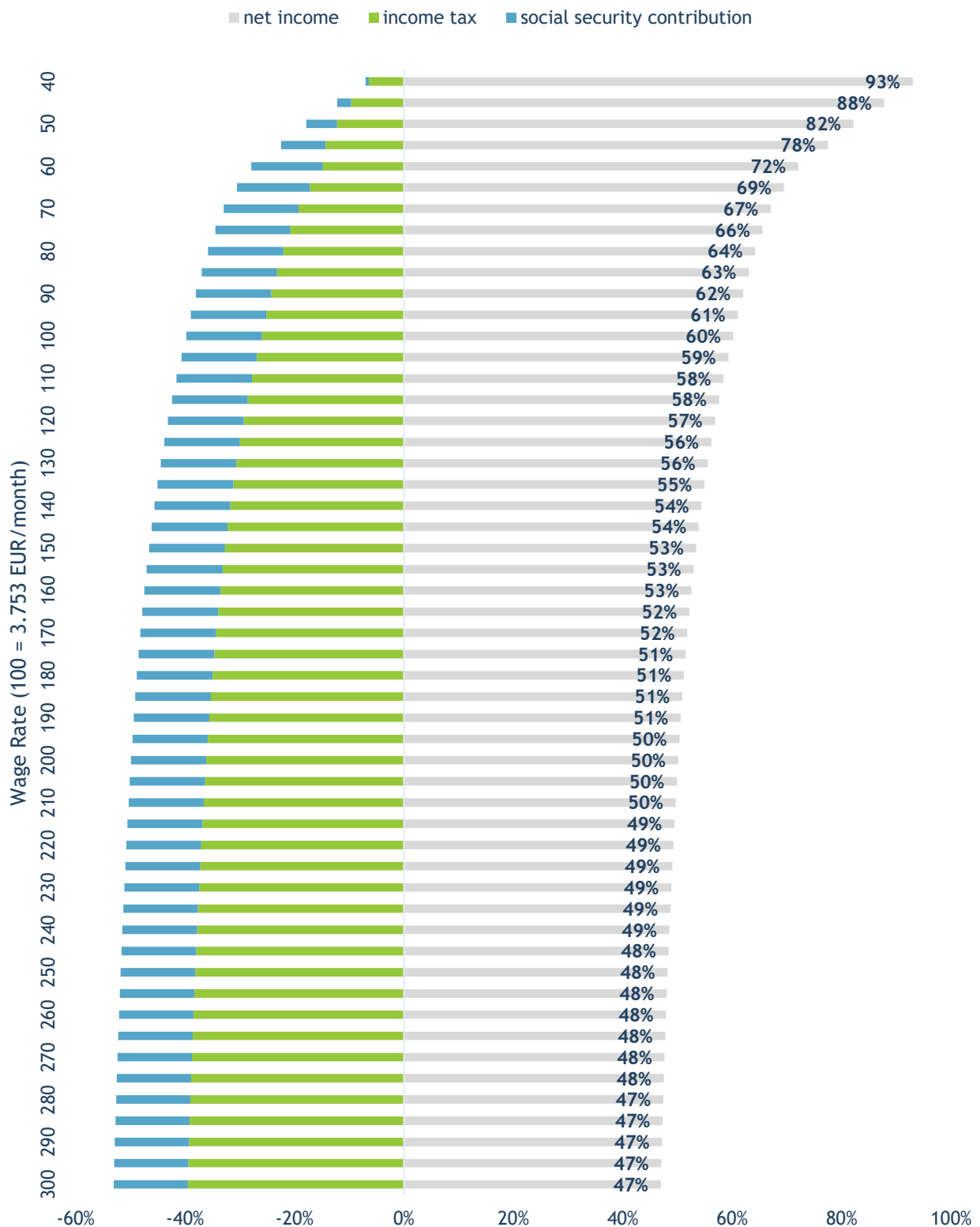
- Grafiek B3a
- Grafiek B3b

Grafiek B3a: Beschikbare inkomen van 40 tot 300% gemiddeld inkomen in 2001 (% van brutoinkomen)

Bron: Eigen berekeningen gebaseerd op data van OECD tax-benefit model. Model versie 2.3.0

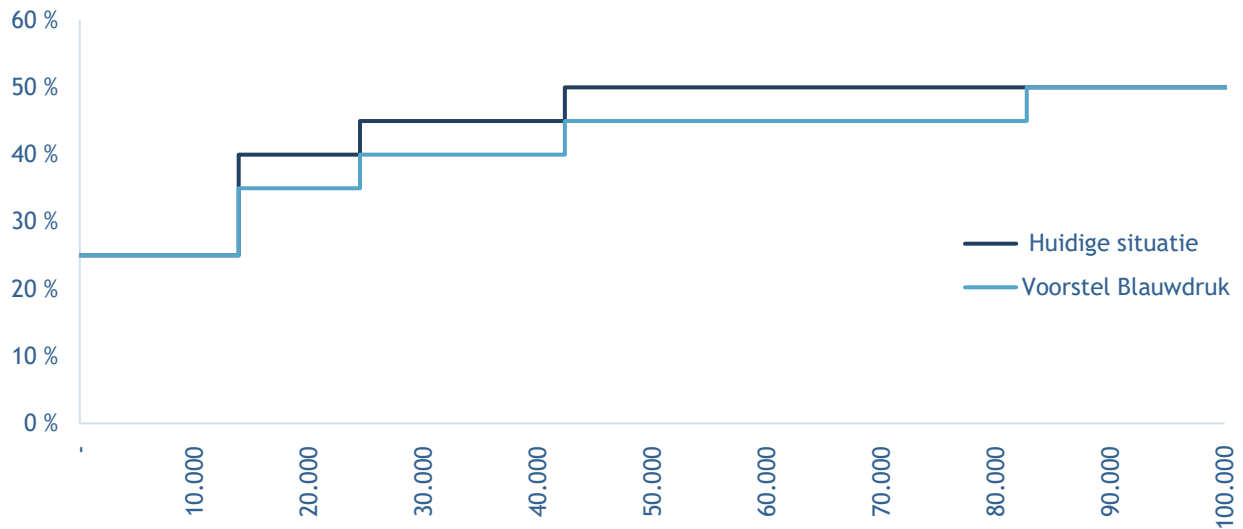
Grafiek B3b: Beschikbare inkomen van 40 tot 300% gemiddeld inkomen in 2021 (% van brutoinkomen)

Bron: Eigen berekeningen gebaseerd op data van OECD tax-benefit model. Model versie 2.3.0

1.9 Bijlage 4

Grafiek B4: Hoogte marginale tarieven per inkomensniveau in België: huidige situatie, voorstel Blauwdruk (2021)

Bron: Eigen berekeningen